

Høringsnotat
om
Forslag til lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge
og
forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, barnets lov, lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Styrkelse af undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge m.v.)

1. Indledning

Udkast til de to lovforslag har i perioden 30. marts 2023 til 8. maj 2023 været sendt i høring hos 124 myndigheder og organisationer. Udkastene blev også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget 43 høringssvar, hvoraf 39 høringssvar indeholder bemærkninger til udkastet. En oversigt med angivelse af, hvem der har afgivet høringssvar, er vedlagt.

Henset til indholdet af mange af høringssvarene er der udarbejdet et samlet høringssnotat for de to lovforslag. Lovforslagene vil blive sambehandlet i Folketinget.

Det er alene de væsentligste punkter fra høringssvarene, der er medtaget i notatet.

2. Sammenfatning om ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til følgende ændringer i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge:

- § 9, stk. 2, nr. 1 (ny), og bemærkninger hertil: Der er tilføjet et nyt nr. 1, hvorefter kvalitetsaftalen skal indeholde oplysninger om behandlings- og specialundervisningstilbuddets navn, cvr-nummer og eventuelt institutionsnummer, jf. høringssnotatets pkt. 4.3.5.
- Bemærkningerne til § 10, stk. 2, nr. 8: Der er foretaget en præcisering af, hvordan samarbejdet mellem behandlings- og specialundervisningstilbud og beliggenhedskommunen tilrettelægges, herunder hvordan kommunens ressourcer kan understøtte tilbuddene, jf. høringssnotatets pkt. 4.4.
- § 12, stk. 2, og bemærkningerne hertil: Det er præciseret, at reglerne om kompetent socialtilsyn i socialtilsynslovens § 2, stk. 2, 3 og 6, finder anvendelse ved identifikationen af, hvilke(t) socialtilsyn den enkelte beliggenhedskommune skal indgå aftale med, jf. høringssnotatets pkt. 4.5.3.4.
- § 12, stk. 4, og bemærkningerne hertil: Bestemmelsen er ændret, således at børne- og undervisningsministeren forpligtes til at udstede regler herom efter forhandling med social- og boligministeren. Det er endvidere præciseret, at det er forventningen, at det med udmøntningen vil blive muligt at etablere en standardaftale som udgangspunkt for socialtilsynets opgavevaretagelse, jf. høringssnotatets pkt. 4.5.3.4.
- § 15, stk. 1, 2. pkt., og bemærkninger hertil: Der er foretaget en lovteknisk præcisering med henblik på at undgå misforståelser af sammenhængen mellem § 15 i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge og folkeskolelovens § 22 c som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, barnets lov, lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Styrkelse af undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge m.v.), jf. høringssnotatets pkt. 4.6.

Der er herudover foretaget ændringer af redaktionel og lovteknisk karakter, hvilket bl.a. har medført en ny rækkefølge af paragrafferne i lovteksten samt at der er tilføjet en bestemmelse med definitioner i lovforslagets § 2. I bilag 1 til høringsnotatet kan findes en sammenstilling af paragrafferne fra høringsversionen af lovforslaget og til det fremsatte lovforslag.

Der er herudover foretaget ændringer som følge af vedtagelsen af barnets lov.

De indkomne høringssvar har endvidere givet anledning til følgende ændringer i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, barnets lov, lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Styrkelse af undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge m.v.):

- Bemærkningerne til § 1, nr. 1: Det er præciseret, at den almindelige folkeskole, herunder i specialklasserækker eller på specialskole ved behov for specialpædagogisk støtte, altid er udgangspunktet, og at undervisning i døgninstitutioner og opholdssteder således kun er relevant, hvis det er det eneste, der kan opfylde barnets undervisningsbehov, jf. høringsnotatets pkt. 4.1.
- § 1, nr. 2, og bemærkninger hertil: Der er tydeliggjort at bemyndigelsen også anvendes til særligt sikrede afdelinger, delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner samt lovteknisk ændring.
- Bemærkningerne til § 1, nr. 4: Der er foretaget en præcisering af, at det forudsættes, at børne- og ungehjem (tidligere døgninstitutioner og opholdssteder) er godkendt efter lov om socialtilsyn, for at de kan indgå kvalitetsaftale om at tilbyde specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, men at det ikke vil være en betingelse, at denne godkendelse omfatter den socialfaglige indsats i undervisningen, jf. høringsnotatets pkt. 4.5.2.
- Bemærkningerne til § 1, nr. 7: Der er indsat, at bemyndigelsen bl.a. vil blive anvendt til at fastsætte regler om minimumsantal af elever i interne skoler, samt at det er forudsat i aftalen, at der ikke ændres på gældende regler, jf. høringsnotatets pkt. 4.9.2.
- Bemærkningerne til § 1, nr. 12: Der er indsat en gengivelse af gældende regler vedrørende kompetencer i folkeskoleloven, jf. høringsnotatets pkt. 4.3.4.
- Bemærkningerne til § 1, nr. 12: Der er foretaget en præcisering af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 22 b om, hvordan samarbejdet mellem behandlings- og specialundervisningstilbud og børne- og ungehjem (tidligere døgninstitutioner og opholdssteder) og beliggenhedskommunen tilrettelægges, herunder hvordan kommunens ressourcer kan understøtte tilbuddene, jf. høringsnotatets pkt. 4.4.
- Bemærkningerne til § 2: Lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.7.1.3, om forholdet til databeskyttelsesloven er slettet, da den foreslåede bestemmelse om strafansvar for manglende overholdelse af den skærpede underretningspligt for ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie fagskoler ikke i sig selv vil medføre behandling af personoplysninger, jf. høringsnotatets pkt. 4.8.3.

Det er derudover tilføjet en ny bestemmelse i lovforslagets § 1, nr. 16, hvori det præciseres, at den gældende bestemmelse i folkeskolelovens § 57 d, stk. 1, om kvalitetstilsyn også gælder for undervisning på behandlings- og specialundervisningstilbud og børne- og ungehjem med kvalitetsaftale (tidligere døgninstitutioner og opholdssteder). Bestemmelsens bemærkninger omfatter også det øvrige segregerede specialundervisningsområde.

Der er herudover foretaget ændringer som følge af vedtagelsen af barnets lov. Det bemærkes i den forbindelse, at døgninstitutioner og opholdssteder fremover bliver omtalt som børne- og ungehjem.

Der er herudover foretaget ændringer af redaktionel og lovteknisk karakter.

Det bemærkes i øvrigt, at lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, barnets lov, lov om socialtilsyn og forskellige andre love (Styrkelse af undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge m.v.) nedenfor bliver omtalt som lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, m.v.

3. Generelle bemærkninger til udkastet til lovforslag

Ankestyrelsen, Dansk Industri (DI), Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier og Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) har meddelt, at de ikke har bemærkninger til lovudkastene.

Foreningerne og organisationerne er generelt positive over for hensigten med lovforslagene. Dette gør sig gældende for Børne- og Kulturchefforeningen, Børns Vilkår, Danmarks Idrætsforbund (DIF), Danmarks Lærerforening, Dansk Erhverv (DE), Dansk Psykolog Forening, Danske Handicaporganisationer (DH), Danske Regioner, Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD), Friskolerne, Institut for Menneskerettigheder, Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS), Lær for Livet, Red Barnet, Selveje Danmark, Skolealliancen for specialundervisningstilbud (LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud, Selveje Danmark, FADD, De Anbragtes Vilkår, Socialpædagogerne, LIVSVÆRK, KFUM's Sociale Arbejde og Jysk Børneforsorg/Fredehjem), Skolelederforeningen, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst og Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening.

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at de på det principielle niveau er glade for lovforslaget og for initiativet til at skærpe kvalitet og tilsyn med undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge. Lovforslaget flugter med lokal praksis i Københavns Kommune, herunder Københavns Kommunes tilsynsmodel, og vil ganske kort sagt ikke indebære faglig omstilling af opgaver.

Børns Vilkår bemærker, at en velfungerende skolegang vurderes som en af de mest afgørende faktorer for at give for anbragte børn og unge en mulighed for en god livsbane. Og Børns Vilkår er derfor glade for, at der med lovforslaget lægges op til at styrke fokus på netop skolegang og rammer herfor for anbragte børn og unge. Børns Vilkår er optaget af, at der skabes de bedst mulige rammer for skolegang for anbragte børn og unge, med positive og ambitiøse forventninger til de anbragte børns progression og med fokus på det enkelte barns situation og udvikling. Børns Vilkår er derfor glad for intentionen med lovforslaget.

DIF bemærker, at DIF er glade for lovforslaget om at styrke kvaliteten af undervisningen for anbragte børn. I DIF arbejder vi for, at alle børn og unge har ret til og mulighed for at have et aktivt liv - både i skolen og i fritiden - og at være en del af foreningsfællesskaber.

Danmarks Lærerforening støtter op om aftalens formål om at styrke undervisningen for anbragte børn og unge. Således at de får en god skolegang, hvilket kan hjælpe dem i deres udsathed og øge deres mu-

ligheder for at gennemføre en ungdomsuddannelse og få et selvvalgt livsforløb. Danmarks Lærerforening finder det derfor positivt at også børn og unge på anbringelsessteder og interne skoler nu sikres den undervisning, som de har ret til ifølge folkeskoleloven, herunder blandt andet fuld fagrække, timetal mm. Danmarks Lærerforening finder det positivt at navnet ”dagbehandlingstilbud” ændres til ”behandlings- og specialundervisningstilbud”. Navneændringen understreger vigtigheden af undervisningen af de anbragte børn og unge og at specialundervisning er lige så vigtig for de anbragte som anden behandling. Danmarks Lærerforening ser potentialer i koblingen mellem specialundervisningstilbuddet og det lokale skolevæsen. Det er positivt at myndighedsansvaret bliver tydeliggjort, og der føres tilsyn med at kvaliteten er i orden. Det er helt afgørende, at en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, tager udgangspunkt i folkeskolelovens krav om uddannede lærere til at forestå specialundervisningen, så det sikres, at der er de rette kompetencer i tilbuddene.

DE bemærker, at DE og dets medlemmer støtter generelt op om formålet med lovforslaget, således Danmark skal kunne levere den bedste undervisning og den rette støtte og behandling med henblik på, at børnene og de unge får de bedst mulige forudsætninger som voksne.

Dansk Psykolog Forening er positive over for, at der med lovforslagene kommer et øget fokus på, at anbragte børn og unge tilbydes den undervisning, som de jf. folkeskoleloven har ret til. Det er vigtigt, at alle børn og unge i Danmark, uanset baggrund, har lige forudsætninger for uddannelse og læring.

DH bemærker, at flere analyser har dokumenteret, at der er udfordringer med kvaliteten af anbragte børns skolegang. Vi ved, at en del anbragte børn og unge har et eller flere handicap. I DH er vi bekymrede over kvaliteten af det undervisningstilbud de modtager, herunder at undervisningen ikke lever op til fastsatte minimumstimetal, at de ikke får undervisning i den fulde fagrække og ikke tager folkeskolens afgangseksamen. Det ruster dem ikke tilstrækkeligt til livet efter folkeskolen. Derfor finder DH det positivt, at der med lovforslaget er fokus på at styrke undervisningen for anbragte børn og unge.

Danske Regioner bemærker, at som udgangspunkt er Socialområdet i Region Midtjylland positivt stillet overfor lovforslaget.

FADD bemærker, at aftaleparterne med den politiske aftale af 16. marts ønsker at styrke undervisningstilbuddene for anbragte og udsatte børn og unge, har FADDs fulde opbakning. Netop vellykket skolegang og skolekompetencer udpeger forskningen, som den største ikkebiologiske beskyttelsesfaktor for børn og unge i udsatte positioner. Derfor er alle på området, lovgivere, myndigheder og praktikere, forpligtede til at forfine netop denne del af vores faglige indsats.

Friskolerne bemærker, at friskolerne tilslutter sig forslagets intention om at sikre kvalitet i undervisningen for anbragte børn og unge.

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at instituttet overordnet set vurderer, at lovforslagene vil medføre en styrkelse af de berørte børns og unges rettigheder, navnlig deres ret til uddannelse. Institutet skal samtidig bemærke, at der er tale om en særdeles sårbar og udsat gruppe af børn og unge, hvor der er behov for et vedholdende fokus på at sikre og forbedre deres rettigheder, livsvilkår og trivsel.

Lær for Livet bifalder et øget fokus på kvaliteten af undervisningen på interne skoler. Lær for Livet ser desværre fortsat et stort behov for at understøtte, at børn og unge i udsatte positioner gives de rette betingelser for at kunne folde deres læringspotentiale ud. Det gælder for så vidt uanset boform, at der kan mangle ambitioner på børnenes vegne. Lær for Livet bifalder derfor det øgede fokus på barnets individuelle undervisningsbehov i forbindelse med en anbringelse herunder at styrke systematikken i forhold til kvalitetssikring og tilsyn. Samtidig må der være blik for, at mange børn på interne skoler har ikke-skolerelevante udfordringer, der kan stå i vejen for faglig udvikling for en periode - også i vurderingen af de enkelte skoletilbud. Lær for Livet ønsker i den forbindelse at understrege betydningen af, at eleverne mødes med et resourcesyn og et kombineret tilbud om faglig læring og en indsats, der understøtter barnets tro på egne evner og sociale kompetencer. Men det er sjældent tilstrækkeligt at tage udgangspunkt i det individuelle barn.

Red Barnet bakker op om lovforslagernes intentioner om at styrke undervisningen for anbragte børn og unge. Red Barnet finder det positivt, at bestemmelserne for dagbehandlingstilbud samles i en selvstændig lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge for derved at sikre samlede tilbud af høj kvalitet, både hvad angår behandling og specialundervisning. Samtidig mener Red Barnet, at det er positivt, at kommunernes myndighedsansvar i forhold til at sikre kvalitet i institutionernes arbejde styrkes, og at kvalitet og ensartethed på tværs af institutioner og kommuner understøttes gennem kravet om indgåelse af standardiserede kvalitetsaftaler.

Selveje Danmark bemærker, at intentionen bag den politiske aftale af 16. marts 2022 er at sikre, at anbragte og udsatte børn og unge får det undervisningstilbud, de har krav på, og at de får de bedst mulige forudsætninger for at komme videre på en ungdomsuddannelse. Selveje Danmarks medlemmer støtter op om aftalepartiernes politiske intention. Uddannelse er den bedste beskyttelsesfaktor for udsatte børn og unge, hvorfor det er helt afgørende, at anbragte og udsatte børn og unge får den bedst mulige skolegang. Selveje Danmarks medlemmer på anbringelses- og undervisningsområdet arbejder hver dag for at sikre børn og unge et godt og trygt skoleliv.

Skolelederforeningen finder det positivt, at regeringen og et bredt flertal i Folketinget har indgået en aftale, der skal sikre, at børn på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder får den undervisning, de har krav på. En god skolegang, hvor børn og unge får succesoplevelser, er den stærkeste beskyttelsesfaktor for et godt voksenliv. Skolelederforeningen støtter op om at sikre den fornødne kvalitet indenfor specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved at sætte krav om indgåelse af en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med tilbuddet, som en betingelse for henvisning. Skolelederforeningen finder det positivt, at regeringen og et bredt flertal i Folketinget har indgået en aftale, der skal sikre, at børn på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder får den undervisning, de har krav på. En god skolegang, hvor børn og unge får succesoplevelser, er den stærkeste beskyttelsesfaktor for et godt voksenliv. Skolelederforeningen støtter op om at sikre den fornødne kvalitet indenfor specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved at sætte krav om indgåelse af en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med tilbuddet, som en betingelse for henvisning.

Socialtilsyn Syd er positiv over for, at der indføres godkendelse af og tilsyn med behandlings- og specialtilbud.

Socialtilsyn Øst bemærker, at det er positivt at der tages initiativer til at styrke indsatsen i forhold til undervisning for anbragte og udsatte børn og unge, hvilket de også i vores tilsynspraksis har erfaret er et område, der kalder på et særligt fokus.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening er meget positive over, at der er politisk vilje til og opmærksomhed på at styrke af undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig ovenstående synspunkter.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4. Bemærkninger til enkeltelementer i udkastet til lovforslag

4.1. Formål

6-byerne (Odense Kommune) bemærker, at den fremsendte lovgivning ikke kun er møntet på anbragte børn, men er rettet mod alle børn med et kombineret behov for et socialt og et specialpædagogisk tilbud. Det betyder i praksis, at målet om at styrke (alle) anbragte børns skolegang ikke understøttes, fordi en stor del af de anbragte børn går i den almindelige folkeskole og/eller modtager et specialundervisningstilbud uden et socialt tilbud. Det betyder også, at man ikke med denne lovgivning faglig får understøttet de anbragte børn, som bor i en plejefamilie og går i den almindelige folkeskole og/eller modtager et specialundervisningstilbud uden et socialt tilbud.

BUPL er overordnet positive over for at styrke kvaliteten på interne skoler – både fagligt og pædagogisk. Dog ser BUPL gerne, at det i loven tydeliggøres, at undervisning på interne skoler altid bør ansues som en midlertidig løsning, og at målet er, at børnene bliver klar til at indgå i de almene fællesskaber. De fleste anbragte børn og unge indgår med den rette pædagogiske støtte (indgå) i en almindelig folkeskoleklasse på en måde, hvor de oplever sig som en del af det sociale fællesskab. For de anbragte børn og unge, der klarer sig godt fagligt og socialt i skolen, bliver skolen et fristed og en arena for succesoplevelser, som styrker selvværdet og lysten til at lære. Lovgivning bør sikre et samarbejde mellem skole og anbringelsessted om at styrke venskaber på tværs af skole og fritid, fx gennem friplads i fritidstilbud.

Dansk Psykolog Forening bemærker, at en god skolegang udgør en beskyttende faktor, bl.a. i kraft af at skolen kan fungere som et frirum fra en ellers problemfyldt hverdag, og succesoplevelser i skolen kan være afgørende for, at den enkelte udvikler en positiv selvforståelse. Af den grund mener vi i Dansk Psykolog Forening, at man skal være meget opmærksom på, at skolens fokus er faglig og social udvikling, ikke behandling. Det er selvfølgelig vigtigt, at eventuelle indsatser er koordineret på tværs af barnets arenaer. Det vil sige, at såfremt barnet går i et samtaleforløb hos en psykolog i kommunen, så skal skolen kende til indsatsen, så de kan støtte barnet. Herved kan skolen fortsat være et frirum samtidig med, at der ikke iværksættes initiativer, som ikke er koordinerede med det der øvrigt pågår i barnets liv. Dansk Psykolog Forening vil opfordre til en afklaring af, hvornår man bruger behandlingsbegrebet i

denne kontekst. Det bør stå klart, hvornår en indsats karakteriseres som behandling. Flere og flere institutioner karakteriserer sig selv som 'behandlingssteder', selvom det primære indhold er af socialpædagogisk karakter.

De Anbragtes Vilkår ønsker et skolesystem som er elevcentreret, som møder børn og unge der er anbragte med positive forventninger og kan forstå deres udfordringer ind i den kontekst de befinder sig i. De Anbragtes Vilkår mener, at skolegang og behandling skal skilles ad, så skolegangen ikke trænges i baggrunden. At gå i skole og være elev opleves af mange anbragte børn og unge som et frirum, og oplevelsen af at være en del af et skolefællesskab skaber trivsel. De Anbragtes Vilkår mener generelt også at elevens mulighed for at få undervisning med støtte i folkeskolen eller i et alternativt specialundervisningstilbud bør prioriteres, og at der løbende sker en opfølgning på elevens udvikling, så eleven ikke bliver i en interne skole længere end højest nødvendigt. Det gælder særligt elever i udskoling, som er bevidste om, at skolegang på en intern skole kan besværliggøre muligheden for at få en afgangseksamen. Socialpædagogiske indsatser kan understøtte elevernes skolegang og trivsel - både på døgninstitutioner og opholdssteder samt BOS-tilbud, men der skal først og fremmest være fokus på skolegang, et godt læringsmiljø og faglig udvikling. Tilbud som er organiseret med udgangspunkt i den sociale behandlingsdel, risikerer at sygeliggøre eleverne i deres egen selvforståelse og i personalets og trænge skolefokus i baggrunden.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) bemærker, at der i forslaget er taget højde for de sikrede og delvist lukkede faglige miljøer. Men der savnes stadig fokus på fx muligheden for at prøveafleggelse kan gennemføres mere fleksibelt. De sikrede institutioner savner fx mulighed for at tage elever til eksamen mere end to gange årligt. En stor del af deres unge er anbragt/placeret i uger eller få måneder.

Lær for Livet ønsker at understrege betydningen af, at eleverne mødes med et resourcesyn og et kombineret tilbud om faglig læring og en indsats, der understøtter barnets tro på egne evner og sociale kompetencer.

Plejefamiliernes Landsforening mener, at plejefamilierne i lovforslaget om behandlings og specialundervisningstilbud og lovforslag af ændring af folkeskoleloven, lov om socialtilsyn og lov om velfærdsaftaler på dagtilbuds og folkeskoleområdet ikke bliver tilkendt den vigtige samfundsrolle de har i forholdt til at tage sig af et anbragt barn og sørge for en god og succesfuld skolegang. Plejefamiliernes Landsforening anfører, at plejefamilier skal kunne modtage særlig vejledning i forhold til lektielæsning, og at det skal være muligt at have fleksible muligheder for plejebørn i folkeskolen samt mere fleksibel adgang til lektiehjælp og ekstraundervisning.

Skolealliancen er optaget af, at elever på specialundervisningstilbud så vidt muligt gennemfører deres skolegang med et afgangsbrev. I den sammenhæng er det ikke Skolealliancens vurdering, at lovforslagene bakker op om en fleksibilitet, der bevirker, at elever på specialundervisningstilbud skal kunne tage deres afgangseksamen over flere år, hvilket netop vil skabe fleksibilitet for den enkelte elev til at fuldføre afgangseksamen efter egne behov.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at lovforslagene har til formål at styrke udsatte børns undervisning. Undervisning i en almindelig folkeskole eller, ved behov for specialundervisning, i specialklasse eller på specialskole, vil altid være udgangspunktet, jf. nedenfor. Lovforslagene gælder for børn og unge, der både har behov for foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling efter lov om social service og for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven. Nogle anbragte børn har ikke behov for behandling og specialpædagogisk støtte, hvorfor loven ikke omfatter disse børn.

Muligheden for at henvise børn og unge til specialundervisning i dagsbehandlingstilbud og på anbringelsessteder blev indført ved lov nr. 412 af 26. juni 1998. Det følger af forarbejderne til lovændringen i lovforslag nr. L 14, jf. Folketingstidende 1997-98 (2. samling), tillæg A, side 497f, at børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, efter deres undervisningsbehov kan inddeles i tre kategorier. Det fremgår således følgende:

”1) Børnene har ikke vanskeligheder, der fordrer specialundervisning. De er på institutionen på grund af hjemlige sociale forhold. Disse børn indskrives derfor i en lokal folkeskole, medmindre de modtager undervisning på anden måde, jf. bestemmelserne i folkeskolelovens § 33, stk. 2 - 4.

2) Børnene har vanskeligheder, der fordrer specialundervisning. Hvis børnene ikke kan få opfyldt deres specialundervisningsbehov i forbindelse med undervisningen i almindelige klasser, kan de få undervisning i en specialklasserække, eller i en kommunal eller amtskommunal [nu regional] specialskole.

3) Børnene har så store vanskeligheder, at det i kortere eller længere tid vil være mest hensigtsmæssigt at undervise dem i deres anbringelsessted på en sådan måde, at undervisningen indgår som en integreret del af det samlede tilbud i anbringelsesstedet/institutionen. Med forslaget vil der også kunne henvises til specialundervisning i et dagbehandlingstilbud.”

Det er kun børnene i gruppe 3, der er omfattet af lovudkastet. Dette er præciseret i pkt. 2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, m.v.

Forholdene omkring selve anbringelsen, hvad enten det er anbringelse i plejefamilie eller på institution, falder uden for den politiske aftales rammer.

Der indføres ikke med lovudkastene adgang til en mere fleksibel prøveafholdelse, da det falder uden for den politiske aftales rammer.

Bemærkningerne har derfor givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.2. Henvisning af børn og unge

4.2.1. Krav om bopælskommunens pædagogisk psykologisk vurdering m.v.

Børns Vilkår hæfter sig ved, at der med lovforslaget lægges op til en ændring af visitation af undervisning til børn og unge, der er anbragt. Beliggenhedskommunen skal godkende handlekommunens indstilling til skoleanbringelse. Bekymringen er, at beliggenhedskommunen i langt de fleste tilfælde ikke har kendskab til barnet eller den unge, og dermed ikke har en reel mulighed for at vide, hvad barnets eller den unges behov er. Man kan frygte, at visitationen kommer til at hvile på økonomi snarere fagligt hensyn til det enkelte barns uddannelsesbehov.

Dansk Erhverv (DE) er bekymret for det nye bureaukrati, kravet om forudgående aftale med beliggenhedskommunen ved henvisning af et barn fra en anden kommune potentielt kan skabe. Det er en proces, som indsætter et nyt led ind, hvilket kan forhale og komplicere processen. Det vil være u hensigtsmæssigt for, at barnet eller den unge kan få den rette hjælp samtidig med, at det vil skabe mere bureaukrati.

DE bemærker, at det til bemærkninger til lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbuds § 11 fremgår, at ”*Det foreslåede vil betyde, at det vil være en kommunal opgave at henvise elever til behandlings- og specialundervisningstilbud, når et barn eller en ung har behov for både foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling efter serviceloven og behov for et specialundervisningstilbud*”. DE bemærker videre, at det vil være vigtigt at sikre, at enten barnet, den unge, værge eller pårørende vil kunne træffe en beslutning om valg af tilbud på et oplyst grundlag. DE bemærker på den baggrund, at det vil være nødvendigt med en neutral vejleder tilknyttet, som uvildigt kan understøtte, at barnet eller den unge får den rette hjælp.

DE bemærker videre, at det på side 115 i lovforslaget fremgår, at barnets tarv altid vil skulle indgå med en vægt ved kommunalbestyrelsens beslutning om en sådan henvisning. DE anbefaler, at det tydeliggøres, hvordan det sikres, at barnets tarv og ikke kommunens økonomiske hensyn får betydning for, om et barn henvises til det rette tilbud.

DE bemærker, at det fremgår, at den børnefaglige undersøgelse skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. DE anbefaler, at kommunen skal afdække og sende barnet til undersøgelser hos andre aktører, herunder hos private leverandører eller tilsvarende specialister inden for en frist, så den børnefaglige undersøgelse ikke blot forlænges gennem længere tid, hvis private leverandører kan varetage undersøgelsen.

Danske Regioner bemærker, at det er positivt med øget fokus på anbringende kommunes ansvar, der kræver afgørelser om både dagbehandlingstilbud- og specialundervisning før henvisning. Danske Regioner bemærker, at det er kærkomment med et fokus på anbringende kommunes ansvar for, at der før anbringelse skal foretages en vurdering af barnets eller den unges eventuelle behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand.

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at der i fremsendte forslag ligeledes er en række forslag til ændring af serviceloven – senere barnets lov. Der er forslag til at der i forbindelse med udarbejdelsen af en børnefaglig undersøgelse (BFU) skal laves en pædagogisk -psykologisk vurdering (PPV) af barnets / den unges læringsudfordring, hvis det vurderes, at barnet / den unge har en udfordring i forhold til at få opfyldt undervisningsbehovet. Det foreslås ligeledes - i de tilfælde, hvor der skal laves en anbringelse i en anden kommune af et barn / unge – at der inden anbringelsen skal laves en vurdering af barnets / den unges behov for specialundervisning. DS mener, at anbragte og udsatte børns skolegang skal prioriteres højt, og har også i forbindelse med høringen af barnets lov efterspurgt et større fokus på læring. De foreslåede ændringer synes at tilgodese dette, hvorfor DS kan tilslutte sig ændringerne.

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at der opleves stort pres på PPR's ressourcer med dertil hørende ventetid. Sammen med den frist, der er på BFU'en, så bliver det overordentligt vigtigt, at der er

de nødvendige ressourcer i kommunerne, så opgaven kan løftes, så både de børn, der skal have en BFU, og øvrige børn med behov i PPR tilgodeses.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) og Selveje Danmark bemærker, at beliggenhedskommunens pædagogiske-psykologiske rådgivning kun bør tage stilling til børn og unge med dispensationsbehov. Det må nødvendigvis kunne antages, at bopælskommunen, der henviser barnet eller den unge til det pågældende behandlings- og specialundervisningstilbud, har det største kendskab til barnet, barnets udfordringer og behov, hvorfor beliggenhedskommunens godkendelse af behandlings- og specialundervisningstilbuddet må være grundlag nok for at indskrive børn og unge uden dispensationsbehov i behandlings- og specialundervisningstilbuddet.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at beliggenhedskommunen for behandlings- og specialundervisningstilbuddet alene vil have myndigheden til at godkende tilbuddet, og, jf. §12 og §13, have myndigheden til at træffe den endelige afgørelse om henvisning til et tilbud i kommunen samt yde betaling med frigørende virkning. LOS har i den forbindelse en bekymring for, at barnet tabes mellem to stole i de situationer, hvor barnet henvises til et tilbud beliggende i en anden kommune end barnets bopælskommune, og hvor de to kommuner skal samarbejde om henvisning til tilbud og frigivelse af midler på tværs af forvaltninger i begge kommuner. LOS har her en stor bekymring for, at henvisningen forsinkes i samarbejdet mellem forvaltninger og ressortområder, ligesom der er bekymring for, at barnets behov tabes af syne, således at der ikke findes et specialundervisningstilbud, der tilgodeser barnets konkrete behov frem for at tilgodese kommunens økonomi.

LOS bemærker, at lovforslagenes skelnen mellem tilbuddene er rammesat på baggrund af, hvorvidt det er tilknyttet en døgninstitution eller et opholdssted, eller hvorvidt det er et selvstændigt behandlings- og specialundervisningstilbud. LOS påpeger, at det er vigtigt, at der er en helt tydelig sammenhæng mellem, hvad barnet visiteres til og på hvilket grundlag. Det er dog LOS' vurdering, at de foreliggende lovforslag skaber potentielle faldgruber på grund af en opdeling af visitationsgrundlaget i forskellige ressort- og ansvarsområder, idet en skoleforvaltning og en socialforvaltning vil skulle foretage en visitation på samme tid, hvilket ikke alene kan forsinke, at en socialforvaltning kan iværksætte en foranstaltning, men hvilket særligt kan få betydning for de børn og unge, der har behov for den hjælp og de rammer, de kan møde på et behandlings- og specialundervisningstilbud.

Plejefamiliernes Landsforening bemærker, at PPR bliver ofte inddraget for sent. Når de endelig kommer på, så kan der godt være et års ventetid.

Red Barnet bemærker, at undersøgelser af Pædagogisk Psykologisk Rådgivnings (PPR) arbejde viser, at børn og familier i mange kommuner ryger rundt i systemet, og at der i mange kommuner er lang ventetid på en indstilling til og udarbejdelse af en PPV, som er en forudsætning for indstilling til specialundervisningstilbud.

Skolelederforeningen bifalder, at regler genbesøges, så henvisninger fremover sker på baggrund af vurdering og afgørelse efter både serviceloven og bekendtgørelsen om specialundervisning og anden speci-

alpædagogisk bistand. Skolelederforeningen oplever, at der er behov for gennemsigtige beslutningsprocesser på området, og opfordrer derfor til, at det tydeligt fremgår af en afgørelse, hvad de tildelte ydelser omfatter.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at man med fordel kan skrive ansvarsfordelingen mellem kommuner mere tydeligt frem, f.eks. i forhold til:

- Konkret og klar stillingtagen til barnets behov for specialundervisning og evt. udarbejdelse af PPV
- Hvilken kommune der skal afholde udgiften
- Hvis kommunerne ikke er enige, hvem skal så udarbejde PPV og hvem skal afholde udgiften

Social- og Boligstyrelsen bemærker at man med fordel kan præcisere at der skal udarbejdes en PPV forinden anbringelsen således som det fremgår af aftaleteksten fra BUVM.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening bemærker, at da der erfaringsmæssigt er lang sagsbehandlingstid i forbindelse med tildeling af specialundervisning og anden behandling og støtte, forudsætter de at der gennem KUI og PPR etableres en fast track-model, så undervisningen og anden form for støtte og behandling kan iværksættes så hurtigt som muligt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at det med lovforslaget om ændring af folkeskoleloven m.v. fastsættes, at det vil være den anbringende kommune, der skal forestå en pædagogisk-psykologisk vurdering af barnet ved behov, også når barnet anbringes i en anden kommune, da det må antages at være den anbringende kommune, der kender barnet og dets undervisningsbehov bedst. Tilsvarende vil det være en forudsætning for at henvise et barn eller en ung til et behandlings- og specialundervisningstilbud, at der er foretaget en pædagogisk-psykologisk vurdering forud for henvisningen. Derved sikres det, at der er taget stilling til, at barnet eller den unge har behov for at modtage specialundervisning, før barnet eller den unge henvises til et specialundervisningstilbud.

Det fremgår af bemærkningerne til § 11, stk. 1, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 115), at *"Det vil være afgørende for at kunne henvise til et behandlings- og specialundervisningstilbud, at tilbuddet vurderes til at kunne varetage det konkrete barns særlige behov for både foranstaltninger i form af pædagogisk støtte eller behandling og behovet for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand."* Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 4, stk. 1, i det fremsatte lovforslag.

Spørgsmålet om barnets ret til en bisidder i sager efter serviceloven, herunder adgangen til at anvende private aktører til udredningen i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse, falder uden for den politiske aftale.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.2.2. Fortsættelsen i tilbud efter fyldt 18 år

De Anbragtes Vilkår bemærker, at det bør være en ret for elever der er henvist til et BOS-tilbud, at kunne fortsætte i tilbuddet resten af skoleåret, selvom de fylder 18 år i løbet af skoleåret. Det bør således ikke være et krav, at der kan opnås enighed i kommunen, for at eleven kan fortsætte.

LOS bemærker, jf. § 11, stk. 3, at unge, der fylder 18 år i løbet af skoleåret, kan få lov til at fortsætte på skolen året ud. LOS finder det positivt, at unge dermed vil kunne færdiggøre afgangseksamener og få et afgangsbrev.

Red Barnet og Skolealliancen bifalder, at det nye lovforslag understøtter, at en ung, som fylder 18 år i løbet af skoleåret, kan fortsætte i undervisningstilbuddet skoleåret ud.

Selveje Danmark mener som udgangspunkt, at den unge, der fylder 18 år i løbet af skoleåret, skal – ikke kan – tilbydes at fortsætte i behandlings- og specialundervisningstilbuddet resten af skoleåret, hvis tilbuddet matcher den unges behov. Samtidig mener Selveje Danmark udelukkende, at det må være et anliggende mellem den betalende bopælskommune og behandlings- og specialundervisningstilbuddet.

Børne- og Undervisningsministeriets samt Social-, Bolig- og Ældreministeries bemærkninger:

Ministerierne bemærker, at reglen i lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud om, at hvis en ung fylder 18 år i løbet af skoleåret, kan det besluttes at lade den unge fortsætte i behandlings- og specialundervisningstilbuddet resten af skoleåret, allerede gælder for specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, idet der findes hjemmel hertil i folkeskoleloven § 20, stk. 6, og servicelovens § 76.

Kommunalbestyrelsen kan derudover tilbyde hjælp og støtte efter voksenbestemmelserne til unge efter det fyldte 18. år, der ikke er i målgruppen for efterværn, hvis der på baggrund af en konkret og individuel vurdering er behov for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.2.3. Betaling

6-byerne (Odense Kommune) bemærker, at de nye regler vil ramme et fåtal af børn, samtidig med at de placerer en ny stor opgave i kommunerne, herunder at bopælskommuner bliver forpligtet til at være de eneste afregningskommuner i forhold til behandlings- og specialundervisningstilbud – også selvom det er en anden kommune, som ”køber” pladsen. Af udkastet fremgår det, at det alene er beliggenhedskommunen, der kan yde betaling med frigørende virkning til behandlings- og specialundervisningstilbuddet, og hvis en elev har bopæl i en anden kommune end beliggenhedskommunen skal bopælskommune sikre refusion.

Dansk Erhverv (DE) anbefaler, at det er i bestemmelsen centralt, at betalingen til tilbuddet fra beliggenhedskommunen ikke er betinget af, hvorvidt refusionen fra bopælskommunen er kommet beliggenhedskommunen i hænde, og at man ikke må pålægge udgiften til taksten, da det vil kunne være konkurrenceforvridende for ikke-offentlige tilbud.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) anbefaler, at beliggenhedskommunen ikke bliver økonomisk mellemmand i relationen mellem bopælskommune og behandlings- og specialundervisningstilbud. Det er og bliver et kontraktligt forhold mellem to parter – bestiller og udfører.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at beliggenhedskommunen vil have myndigheden til, jf. §13, at yde betaling med frigørende virkning. LOS har i den forbindelse en bekymring for, at barnet tabes mellem to stole og at henvisningen forsinkes i samarbejdet mellem forvaltninger og ressortområder, ligesom der er bekymring for, at barnets behov tabes af syne, således at der ikke findes et specialundervisningstilbud, der tilgodeser barnets konkrete behov frem for at tilgodesee kommunens økonomi.

Selveje Danmark støtter op om intentionen bag lovforslagets § 13 om, at det er alene er beliggenhedskommunen, der kan yde betaling med frigørende virkning til behandlings- og specialundervisningstilbud. Herunder intentionen om at garantere at der alene bliver henvist børn og unge til behandlings- og specialundervisningstilbud, der er godkendt af beliggenhedskommunen, Selveje Danmark forholder sig imidlertid kritisk til bestemmelsen, da den i sidste ende vil kunne være konkurrenceforvridende. Selveje Danmark forudser, at beliggenhedskommunens administrative udgifter i forbindelse med bestemmelsen vil kunne resultere i betydelige takststigninger, hvis nødvendigvis vil gå betydning for kommuners villighed til at henvise børn og unge til behandlings- og specialundervisningstilbud i andre kommuner, samtidig med at det vil drive omkostningerne til området op. Selveje Danmark er samtidig helt uforstående over for lovbemærkningen om, at det foreslåede vil betyde, at det påhviler bopælskommunen og beliggenhedskommunen at indgå aftaler om udgiftens størrelse, forfaldsdag og ophør/ophævelse af aftalen. Det er efter Selveje Danmarks vurdering, udelukkende et anliggende mellem bopælskommunen og behandlings- og specialundervisningstilbuddet. Selveje Danmark anbefaler, at man ikke må pålægge udgiften til taksten, da det vil kunne være konkurrenceforvridende.

Selveje Danmark anbefaler videre, at specialundervisningstilbud i tilknytning til opholdssteder fritages § 13 i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud, men at socialtilsynet i stedet pålægges at meddele beliggenhedskommunen om, at opholdsstedet også driver et specialundervisningstilbud. Det er Selveje Danmarks klare opfattelse, at opholdssteder på egen hånd vil ansøge kommuner om at indgå en kvalitetsaftale inden ikrafttrædelse af nærværende lov, hvis de allerede driver eller har ønske om at oprette et tilbud om specialundervisning med specialpædagogisk bistand.

Selveje Danmark bemærker i øvrigt, at beliggenhedskommunens administrative udgifter i forbindelse med bestemmelsen [§ 13 i lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud] vil kunne resultere i betydelige takststigninger, hvilket nødvendigvis vil få betydning for kommuners villighed til at henvise børn og unge til behandlings- og specialundervisningstilbud i andre kommuner. Samtidig med at det vil drive omkostningerne til området op.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at bestemmelserne om mellemkommunal refusion gælder uden forskel for både offentlige og ikke-offentlige tilbud.

Med henblik på at styrke myndighedsansvaret for behandlings- og specialundervisningstilbud fremgår det af den politiske aftale (side 8f), at *”der foretages en præcisering af mellemkommunal refusion, så alene den ansvarlige kommune (den stedlige kommune) kan betale for tilbuddet mod refusion fra henvissende kommune”*.

Ministeriet bemærker, at der allerede er krav for undervisningsdelen, og en harmonisering med tilsvarende krav for den socialfaglige del forventes ikke at have væsentlig betydning for hverken administration eller takst og dermed kommunernes incitament til at benytte andre kommunernes tilbud.

Det bemærkes endvidere, at bestemmelserne i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge ikke finder anvendelse for specialundervisning på børne- og ungehjem, heller ikke i det omfang at tilbuddet modtager dagelever.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.3. Kvalitetsaftaler og godkendelse

4.3.1. Ensartet skabelon

Danske Regioner anfører, at det er uklart, om det, hvis der allerede foreligger en driftsoverenskomst med kommunen d.d., er beliggenhedskommunen eller behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, der har forpligtelsen/initiativretten til at en kvalitetsaftale bliver indgået. Danske Regioner finder det positivt med kvalitetsaftale mellem kommune og tilbuddet, også egne kommunale tilbud, som vil medvirke til, at undervisning har den fornødne kvalitet. Det vil være godt for en ensartet kvalitet, hvis der udarbejdes en fælles national skabelon i samarbejde med parterne.

Dansk Erhverv anbefaler, at der etableres en samlet national skabelon for kvalitetsaftaler, som kommunerne også bliver forpligtet til at anvende. Skabelonen skal vise de nødvendige kvalitetsmæssige oplysninger på et ensartet og målbart grundlag.

De Anbragtes Vilkår bemærker, at de finder det positivt, at der både skal indgås kvalitetsaftaler om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand samt aftale for selve BOS-tilbuddene, og at kommunerne forpligtes til at anvende en fælles skabelon, som skal danne baggrund for kvalitetsvurdering og godkendelse af specialundervisningstilbuddene. De Anbragtes Vilkår anbefaler, at inddragelse af eleven og forældre/værge/anbringelsessted og præcisering af målgruppen for specialundervisning også indgår som temaer for at styrke undervisningen og hele skoledelen.

De Anbragtes Vilkår opfordrer til, at forskellen mellem pædagogisk støtte og behandling og de forskellige former for specialpædagogisk bistand præciseres i en kommende bekendtgørelse, samt at ”ydelser” (§ 4, stk. 2, nr. 5) og ”metoder” (§ 5, stk. 2, nr. 4) uddybes i en kommende bekendtgørelse.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) ser positivt på indførelsen af en generisk kvalitetsaftale, der er tydeligt inspireret af socialtilsynenes kvalitetsmodel. FADD bemærker videre, at overskrifterne giver god mening og skaber en god sammenhæng til den, for de fleste, velkendte kvalitetsmodel.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) finder det positivt, at kommunerne skal indgå kvalitetsaftaler med behandlings- og specialundervisningstilbud, herunder at der skal udarbejdes en ensartet skabelon for kvalitetsaftalerne, der skal anvendes af socialtilsynene. LOS anbefaler, at kvalitetsaftalen udarbejdes med tydelig inspiration fra kvalitetsmodellen, der allerede i dag anvendes af socialtilsynene.

Selveje Danmark er positiv overfor, at der udarbejdes en generisk model for kvalitetsaftalen, der erstatter den nuværende undervisningsoverenskomst.

Skolealliancen for specialundervisningstilbud finder det positivt, at der skal udvikles én fælles skabelon for kvalitetsaftalerne, der på tværs af kommunerne landet over skal danne baggrund for kvalitetsvurderingen og godkendelse af specialundervisningstilbuddene. Skolealliancen anbefaler dertil, at kompetencekravet til afholdelse af tilsyn præciseres, da det sikres at kvalificerede medarbejdere med relevant faglig viden på skole- og socialområdet er repræsenteret til at foretage kvaliteten på tilbuddene. Skolealliancen udtrykker bekymring for, at hvordan kommunerne vil sikre en ensartet kvalitetsvurdering og ageren i udmøntningen af kvalitetsaftalerne.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:
Ministeriet har noteret sig ovenstående synspunkter.

Med hensyn til initiativretten for godkendelse af tilbud, der allerede har en driftsoverenskomst, fremgår det af § 9, stk. 1, i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, at godkendelse som behandlings- og specialundervisningstilbud sker efter ansøgning. Det indebærer, at initiativretten for godkendelse af alle tilbud, herunder også tilbud som på tidspunktet for lovens ikrafttræden har en overenskomst med beliggenhedskommunen, ligger hos tilbuddene, som ønsker godkendelse.

Det fremgår af den politiske aftale (side 8), at "*Kvalitetsaftalerne skal indgås efter en skabelon, der fastlægges i bekendtgørelse.*" Kommunerne er således forpligtet til at anvende kvalitetsaftaleskabelonen for at sikre en ensartet kvalitetsvurdering på tværs af kommuner.

Vurderingen af om et tilbud lever op til de foreslåede regler vil være en samlet vurdering af, om behandlings- og specialundervisningstilbuddet vil være egnet til at yde relevant pædagogisk støtte og behandling og specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til den konkrete målgruppe. Vurderingen af om et tilbud vil have den fornødne kvalitet vil skulle ske ud fra en samlet faglig vurdering under hensyn til tilbuddets karakter og målgruppe.

Beliggenhedskommunen vil skulle iagttage reglerne i forvaltningsloven ved behandlingen af ansøgning om godkendelse, herunder at der ikke kan træffes afgørelse på baggrund af usaglige hensyn.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.3.2. Godkendelse

Danske Regioner bemærker, at det er positivt med kvalitetsaftale mellem kommunen og tilbuddet – også egne kommunale tilbud, da det vil medvirke til, at undervisning har den fornødne kvalitet.

Dansk Erhverv (DE) bemærker, at kvalitetsaftalerne skal være gensidigt bindende for både kommunerne og tilbuddet. Det skal være med til at understøtte et stærkt og velfungerende samarbejde. Derfor bør det konsekvent fremhæves i bemærkningerne til lovforslaget.

DE bemærker, at det er problematisk at kommunen fører tilsyn med og godkender tilbud samtidig med at de driver egne tilbud. Dette tydeliggøres ved, at kommunalbestyrelsen skal tage stilling til behandlings- og specialundervisningstilbuddets samarbejde med de relevante kommunale myndigheder, jf. lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud, § 5, stk. 2, nr. 8. DE bemærker videre, at det er helt afgørende, at der er tale om et gensidigt, forpligtende samarbejde, så det sikres, at kommunen ikke kan vurdere, at et tilbud ikke lever op til kvalitetsaftalen med begrundelse i samarbejdet, hvis samarbejdsvanskelighederne f.eks. ikke skyldes tilbuddets samarbejdsvillighed, men andre hensyn, herunder kommunalbestyrelsens ønske om at etablere et kommunalt behandlings- og specialundervisningstilbud.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) finder det meget bekymrende, at sanktionen, hvis en kommune ikke vil indgå en kvalitetsaftale med et tilbud, alene er et påbud fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om, at kommunen dermed ikke må anvende det pågældende tilbud, da en kommune hermed kan vælge ikke at ville indgå samarbejde med andre tilbud end egne kommunale tilbud, hvilket ikke sikrer, at børn og unge kan visiteres til behandlings- og specialundervisningstilbud, der er specialiserede i netop de udfordringer, de kæmper med. Samtidig har det som konsekvens, at andre kommuner ikke vil kunne henvise til tilbuddet. At sociale tilbud kan klage over den manglende vilje til at indgåelse af en kvalitetsaftale til Ankestyrelsen vil i praksis have som konsekvens, at tilbuddet risikerer lukning, da man ikke vil kunne oppebære et tilbud uden kvalitetsaftale i en længere periode.

LOS anbefaler, at det fremgår tydeligt, at kvalitetsaftalerne er knyttet op på en gensidig forpligtelse mellem kommuner og specialundervisningstilbud, og at det klart fremgår, at kommunerne skal have et sagligt belæg i de situationer, hvor de ikke ønsker at indgå eller må ophæve en aftale, og dermed hvad de præcise begrundelser kan være, for at kommunerne vælger ikke at indgå en kvalitetsaftale med et specialundervisningstilbud og/eller godkendelse et tilbud.

LOS finder det yderst u hensigtsmæssigt, at den enkelte kommune har ansvaret for at godkende egne tilbud, da dette ikke vil sikre en uvildig vurdering af de kommunale behandlings- og specialundervisningstilbud.

Selveje Danmark finder det kritisabelt, at kommunalbestyrelsen med nærværende lovforslag får til opgave at godkende og føre tilsyn med alle behandlings- og specialundervisningstilbud i kommunen. Det mest problematiske med lovforslaget er sammenblandingen af myndighedsopgaver. Beliggenhedskommunen kommer både til at drive tilbud, godkende tilbud, føre tilsyn med og henvise børn og unge til tilbud. Selveje Danmark mener ikke, at en sådan sammenblanding vil sikre den politiske intention om at løfte, styrke og ensrette kvaliteten på tværs af kommunegrænser og offentlige og ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud. Ligesom det kan modarbejde, at barnet eller den unge får det mest kvalificerede tilbud, der møder deres behov.

Selveje Danmark bemærker, at det af lovforslagets bemærkninger fremgår, at det ikke vil være en betingelse for godkendelse, at behandlings- og specialundervisningstilbuddet allerede på tidspunktet for godkendelse har et elevgrundlag, ligesom godkendelse heller ikke vil være bundet op på forsyningsbehovet for tilbuddet i kommunen. Selveje Danmark mener, at det bør præciseres, hvilke dispensationsmuligheder et behandlings- og specialundervisningstilbud kan navigere og agere i forhold til ved opstart af et

behandlings- og specialundervisningstilbud. I et retssikkerhedsperspektiv er det helt afgørende, at organisationer ikke forskelsbehandles på tværs af kommunegrænser, hvorfor det ikke bør overlades til den enkelte kommunalbestyrelse af skønne, hvornår et nyopstartet tilbuds økonomi vurderes bæredygtigt. Dispensationsmulighederne bør desuden tage højde for, at det kræver tid og ressourcer at opbygge et højt specialiseret tilbud med en bæredygtig økonomi.

Selveje Danmark bemærker, at det er afgørende, at kvalitetsaftalerne er knyttet op på en gensidig forpligtelse mellem kommuner og specialundervisningstilbud, sådan at kommunerne ikke kan afslå at indgå en kvalitetsaftale på usaglige hensyn.

Skolealliancen for specialundervisningstilbud er positiv over for hensigten med, at tilbuddene uanset ejerforhold vurderes ligeværdigt. Dog bemærker Skolealliancen, at kommunerne skal føre tilsyn med og godkende deres egne tilbud gennem kvalitetsaftalerne. Skolealliancen for specialundervisningstilbud mener at det er uhensigtsmæssigt i forhold til at sikre en uvildig vurdering af tilbuddene.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at man med fordel kan tage stilling til og evt. præcisere, hvilken betydning udfaldet af tilsynet med den socialfaglige del af tilbuddet skal have for muligheden for at anvende de foreslåede sanktioner. Kan et behandlings- og specialundervisningstilbud fx godkendes hvis det vurderes at den socialfaglige del af tilbuddet ikke er tilstrækkelig.

Socialtilsynet Nord foreslår, at der hjemles en mulighed for at træffe afgørelse om vilkår i behandlings- og specialundervisningstilbuddenes godkendelse, sådan som tilfældet er i lov om socialsyn, hvor der kan gives en godkendelse, hvis det kun er mindre krav som tilbuddet endnu ikke lever op til.

Socialtilsyn Øst bemærker, at med henblik på at sikre kvalitet i den uddannelsesmæssige indsats over alle udsatte børn og unge bør alle disse tilbud, som udbyder behandlings- og specialundervisningstilbud, være underlagt samme rammer i forhold til godkendelse og tilsyn.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Flere høringssvar forholder sig kritisk til, at kommuner skal godkende egne tilbud.

Det fremgår af bemærkningerne til § 3, stk. 1, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 73), at ”*kommunalbestyrelsen i den stedlige kommune har eneansvaret for godkendelse af behandlings- og specialundervisningstilbud, der er beliggende i kommunen. En anden kommune end beliggenhedskommunen vil således ikke kunne godkende et tilbud og henvise elever direkte hertil. Det vil også være tilfældet, hvor det pågældende behandlings- og specialundervisningstilbud er ejet og drevet af den anden kommune.*” Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 8 i det fremsatte lovforslag.

Beliggenhedskommunen er, i vurderingen af om et tilbud uanset ejerforhold kan godkendes, underlagt de forvaltningsretlige regler og principper, herunder reglen om usaglig forskelsbehandling.

Vurderingen af om et tilbud lever op til de foreslåede regler vil være en samlet vurdering af, om behandlings- og specialundervisningstilbuddet vil være egnet til at yde relevant pædagogisk støtte og be-

handling og specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til den konkrete målgruppe. Vurderingen af om et tilbud vil have den fornødne kvalitet vil skulle ske ud fra en samlet faglig vurdering under hensyn til tilbuddets karakter og målgruppe.

Det bemærkes, at det ligger uden for den politiske aftale at regulere adgangen til dispensation for godkendelseskrav og vilkår for godkendelse. Ministeriet bemærker, at det af bemærkningerne til § 5, stk. 1, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 82) fremgår, at *"Det foreslåede vil indebære, at kommunalbestyrelsen vil skulle foretage en afvejning af de oplyste temaer i den foreslåede bestemmelse i stk. 2, og konkret vurdere om tilbuddet har den fornødne kvalitet."* Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 10, stk. 1, i det fremsatte lovforslag.

Bemærkningerne har herefter ikke givet anledning til yderligere ændringer i lovforslaget.

4.3.3. Henvisning før godkendelse

De Anbragtes Vilkår finder det positivt, at der er krav om godkendelse og brug af standardiseret skabelon forud for henvisning af barnet til tilbuddet.

Lær for Livet bemærker, at de nye regler på området ikke må få den negative konsekvens, at barnet ender i klemme imellem tilbud på baggrund af unødigt omfattende undersøgelses- og godkendelsesprocedurer. De bemærker videre, at det er vigtigt at have sig for øje, at gruppen af børn, der går i/har behov for interne skoler ofte har været uden skoletilbud (uden for undervisning) i en længere periode inden opstart.

Skolelederforeningen støtter op om at sikre den fornødne kvalitet inden for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved at sætte krav om indgåelse af en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med tilbuddet, som en betingelse for henvisning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet bemærker, at der kun kan henvises til et tilbud, som er godkendt. Det gælder således for så vidt angår den nye institutionsform, behandlings- og specialundervisningstilbud samt børne- og ungehjem.

Det fremgår af bemærkningerne til § 2, stk. 2, i lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 72) som sendt i ekstern høring, at *"Det foreslåede har til hensigt at tydeliggøre, at alene godkendte behandlings- og specialundervisningstilbud vil kunne modtage børn og unge. Dette vil betyde, at beliggenhedskommunen allerede vil have forholdt sig til, om det pågældende behandlings- og specialundervisningstilbud opfylder betingelserne for at blive godkendt."* Der henvises i øvrigt til bemærkninger til § 3, stk. 2, i det fremsatte lovforslag.

Det følger derudover af forslag til § 20, stk. 5, i folkeskoleloven i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, m.v., at specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand kan endvidere gives i specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, der er godkendt efter lov om socialtilsyn, samt behandlings- og specialundervisningstilbud, der er godkendt efter lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Bemærkningerne giver derfor ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

4.3.4. Kompetencer

Danmarks Lærerforening bemærker, at det er helt afgørende, at en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, tager udgangspunkt i folkeskolens krav om uddannede lærere til at forestå specialundervisningen, så det sikres, at der er de rette kompetencer i tilbuddene.

Danske Professionshøjskoler bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, at der i loven indskrives konkrete kompetencer/uddannelsesniveauer, der skal være tilstede på tilbuddet.

Frie Skolers Lærerforening bemærker, at de er glade for kvalitetsmodellens fokus på kompetente medarbejdere og ledere. Frie Skolers Lærerforening bemærker videre, at det afgørende netop er relevante kompetencer og ikke nødvendigvis en bestemt uddannelse. Frie Skolers Lærerforening er positive over for den eksplicitte opmærksomhed på normering og medarbejdernes trivsel samt mulighed for faglig sparring, der har stor betydning for lærernes arbejdsmiljø og for deres oplevelse af at kunne lykkes med opgaven.

Lær for Livet bemærker, at kravet om at sikre at de rette kompetencer er tilstede hos såvel ledelse som medarbejder, bør fremgår tydeligere i bestemmelserne, sådan at indsatsen bliver mere helhedsorienteret, tværfaglig og tværororganisatorisk. Det skal gælde både i forhold til det aktuelle tilbud og i forhold til det eller de uddannelsesmæssige og personlige mål, der arbejdes hen imod.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening er positive over, at kompetencekravene hos medarbejderne sættes højt.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet har noteret sig ovenstående synspunkter.

Med hensyn til kompetencer fremgår det af den politiske aftale (side 8), at *"I arbejdet med skabelonen til kvalitetsaftalen indgår rammen for målgruppen for behandlings- og specialundervisningstilbuddet og kompetencer hos medarbejderne, ud over de, som er fastlagt i folkeskoleloven, fx socialpædagogiske og psykologfaglige kompetencer."*

Det vil således være kommunalbestyrelsen, der vurderer om tilbuddene har medarbejdere, der har de nødvendige kompetencer til at forestå undervisningen, og om tilbuddet har de relevante socialfaglige kompetencer til målgruppen. I vurderingen af om de nødvendige kompetencer til at forestå undervisningen vil indgå om den, der tilrettelægger undervisningen har de fornødne kvalifikationer efter de gældende regler i folkeskoleloven. Det følger bl.a. af kapitel 4 i folkeskoleloven vedr. lærere og øvrigt undervisende personale, at for at kunne varetage undervisningen i folkeskolens 1.-10. klasse skal underviseren have gennemført uddannelsen til lærer i folkeskolen eller anden læreruddannelse, der er godkendt af børne- og undervisningsministeren i denne henseende, jf. dog stk. 2 og §§ 29 a, 30 og 30 c. Godkendelsen kan betinges af, at de uddannede består en prøve ved en professionshøjskole, der af børne- og undervisningsministeren er godkendt til at uddanne lærere i folkeskolen.

Det følger endvidere af folkeskolelovens § 29, at personale med lærer- eller pædagoguddannelse, jf. §§ 28 og 29, kan varetage undervisning i børnehaveklassen og på 1.-3. klassetrin. Det er en betingelse, at pædagogen på 1.-3. klassetrin varetager afgrænsede undervisningsopgaver inden for sine kompetencer og kvalifikationer i øvrigt. Tilsvarende er det en betingelse, at læreren i børnehaveklassen varetager afgrænsede undervisningsopgaver inden for sine kompetencer og kvalifikationer i øvrigt.

Det følger derudover af folkeskolelovens § 30, at personale med pædagoguddannelse, jf. § 29, og andet personale med relevante kvalifikationer kan varetage understøttende undervisningsopgaver. Disse gældende regler bliver præciseret i bemærkninger til lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v.

Bemærkningerne giver ikke herudover anledning til ændringer i lovforslagene.

4.3.5 Krav til kvalitetsaftalen

Danmarks Statistik bemærker, at det vil være relevant at få tilføjet, at institutionerne skal have et institutionsnummer, og Danmarks Statistik vurderer, at det er på samme kravniveau som krav om adresse. Danmarks Statistik anfører, at hvis man skal kunne bidrage med statistik viden om denne børnegruppe, så man fra politisk hånd kan oprette forskellige tiltag med baggrund i faktisk viden, er det relevant at få indsat krav om, at de skal have et nummer i institutionsregisteret.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt om man overvejer at lade behandlings- og specialundervisningstilbud omfatte af bekendtgørelse om Tilbudsportalen. Dette med henvisning til, at det omfattende oplysningsgrundlag der skal til for at kunne føre det økonomiske tilsyn, med fordel kan tilgå kommunalbestyrelserne/socialtilsynet i den platform som allerede anvendes til formålet.

Socialpædagogerne bemærker, at det er beklageligt, at der ikke stilles krav om indberetning på Tilbudsportalen eller oplysningerne på anden vis gøres offentlig. Dette umuliggør en sammenligning af pris og kvalitet for den enkelte kommune, som med det foreliggende kun får indsigt i de enkelte behandlings- og specialundervisningstilbud. Krav om indberetning på Tilbudsportalen eller tilsvarende offentliggørelse vil muliggøre, at det bliver lettere i første omgang at sammenligne behandlings- og specialundervisningstilbud på tværs. Socialpædagogerne bemærker, at der i lighed med fx reglerne i friskolelovens § 7, bør stilles krav om ordnede løn- og ansættelsesvilkår for medarbejdere på private og selvejende behandlings- og specialundervisningstilbud.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Flere høringssvar stiller forslag om at lade behandlings- og specialundervisningstilbud omfatte af Tilbudsportalen. Det fremgår eksplicit af den politiske aftale, at der ikke stilles krav om, at behandlings- og specialundervisningstilbud skal indberettes til Tilbudsportalen.

I forhold til løn og ansættelsesvilkår for personalet ligger dette uden for den politiske aftale.

Ministeriet kan tilslutte sig Danmarks Statistiks bemærkning vedrørende institutionsnummer i kvalitetsaftalen, og finder grund til at supplere denne, såfremt dette institutionsnummer findes. Der er derfor tilføjet et nyt nr. 1, i § 9, stk. 2, i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og

unge, hvorefter kvalitetsaftalen skal indeholde oplysninger om både behandlings- og specialundervisningstilbuddets navn, cvr-nummer og eventuelt institutionsnummer.

Bemærkningerne giver ikke herudover anledning til ændringer i lovforslagene.

4.3.6. Undervisningen

Børns Vilkår finder det positivt, at der indføres kvalitetsmål for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Det er positivt, at der på den måde sikres en mere ensartet kvalitet i tilbuddene. De formulerede kvalitetsmål er konstruktive og konkrete.

Danske Regioner finder det positivt at det i bemærkningerne til § 1 i udkastet til lovforslag om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, side 69, præciseres "*... at specialundervisningen og den specialpædagogiske bistand og foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling gives i et samlet tilbud.*" Det gør organisationen, fordi beliggenhedskommunens udvidede ansvar for undervisningens kvalitet gør det lidt utydeligt om en beliggenhedskommune, i tilfælde af at have flere behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, ellers ville have muligheden for at samle dem på en matrikel.

Danske Regioner bemærker, at der stadig ikke tages nok hensyn til at de unge, der er anbragt, kan have så store udfordringer, at det i praksis er umuligt at indgå i et undervisningstilbud, med fuld fagrække og timetal. Danske Regioner ønsker at fremhæve de meget forskelligartede målgrupper, som interne skoler varetager undervisning af.

Forening af døgn- og dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) bemærker, at der er fokus på de mange, men ikke på de få og anbefaler, at der tages højde for bredden og for de helt særlige faglige miljøer. FADD anfører, at der stadig savnes fokus på fx muligheden for at prøveafleggelse kan gennemføres mere fleksibelt fx ift. de sikrede institutioner savnes mulighed for at tage elever til eksamen mere end to gange årligt. En stor del af deres unge er anbragt/placeret i uger eller få måneder.

FADD bemærker, at børn og unge der har brug for anbringelse i højt specialiserede del psykiatrien, har brug for mere fleksible rammer end vi kender fra det øvrige anbringelses- og undervisningsområde, samt at der tages højde for anbringelser, der etableres akut eller med meget kort frist. Det må ikke komme børn til ugunst, fx ved manglende akut handling, at der er krav om samtidige afgørelse og færdiggjort PPV.

FADD anbefaler, at der med blik for bredden af tilbuds- og børne/ungetyper sikres tilstrækkelig fleksibilitet i regelsættene, så alle børn og unge får ideelle betingelser for læring også selvom der nogle gange kræver stor fleksibilitet og opfindsomhed. Dette kræver højt specialiserede tilsynskompetencer med både viden om målgruppen, tilbudstypen og den undervisningsfaglige del.

Selveje Danmark bemærker i forhold til § 20, stk. 8, i udkastet til ændringen af folkeskoleloven, at det i lovbemærkningerne præciseres, at det vil indebære, at det vil være en lokal skoleleder, såsom distriktskolelederen eller en skoleleder i en specialskole i kommunen, der vil være ansvarlig for fritagelse af fag og afholdelse af prøver for de elever, der modtager specialundervisning og anden specialpædagogisk

bistand på døgninstitutioner, opholdssteder eller den nye institutionsform behandlings- og specialundervisningstilbud. Selveje Danmark mener, at ansvaret for fritagelse af fag bør påhvile behandlings- og specialundervisningstilbuddets ledelse, ikke den lokale skoleleder, hvis kendskab til elevens evner, behov m.v. nødvendigvis er lavere, end det kendskab tilbuddets skoleleder har. Selveje Danmark anbefaler, at behandlings- og specialundervisningstilbuddets skoleleder har ansvaret for fritagelse af fag eller fra deltagelse i test eller prøver.

Skolealliancen for specialundervisningstilbud finder det positivt, at lovforslagene giver mulighed for, at børn, der fylder 18 år, kan fortsætte på specialundervisningstilbuddet skoleåret ud. Dog vurderes det ikke, at det i sig selv styrker elevernes muligheder for at bestå afgangseksamen. Skolealliancen bemærker, at de er optaget af, at elever på specialundervisningstilbud så vidt muligt gennemfører deres skolegang med et afgangsbrev. I den sammenhæng er det ikke Skolealliancens vurdering, at lovforslagene bakker op om en fleksibilitet, der bevirker, at elever på specialundervisningstilbud skal kunne tage deres afgangseksamen over flere år, hvilket netop vil skabe fleksibilitet for den enkelte elev til at fuldføre afgangseksamen efter egne behov. Således giver lovforslaget blot en ekstra periode til at gennemføre, men ikke nødvendigvis fleksibiliteten til at udvikle individuelle undervisningsforløb til gavn for den enkelte elev.

Socialpædagogerne bemærker, at det af udkast til ændring af lov om folkeskolen fremgår, at det er den lokale skoleleder, fx distriktsskolelederen eller en skoleleder i specialskole i kommunen, der vil være ansvarlig for fritagelse af fag og afholdelse af prøver for de elever, der modtager specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på døgninstitutioner, opholdssteder eller behandlings- og undervisningstilbud. Socialpædagoger anfører, at ansvaret for fritagelse af fag bør være behandlings- og specialundervisningstilbuddets ledelse, som har kendskab til barnets samlede situation, og ikke den lokale skoleleder, hvis kendskab til eleverne må forventes at være betydeligt mere centreret om barnets skolesituation.

Skoleledereforeningen støtter op om at sikre den fornødne kvalitet inden for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved at sætte krav om indgåelse af en kvalitetsaftale om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med tilbuddet som betingelse for henvisning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Som en del af kvalitetsaftale på undervisningsdelen, som fremgår af forslag til folkeskolelovens § 22 b som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v. skal der tages stilling til undervisningens tilrettelæggelse og indhold. Det betyder, at der skal tages stilling til f.eks. aflæggelse af prøver og fag.

Efter gældende regler i folkeskoleloven har den enkelte skoles leder inden for rammerne af lovgivningen og kommunalbestyrelsens og skolebestyrelsens beslutninger ansvaret for undervisningens kvalitet i henhold til folkeskolens formål, jf. § 1, og fastlægger undervisningens organisering og tilrettelæggelse. Der er dermed lagt op til i lovforslagene, at det er den lokale skoleleder, fx distriktsskolelederen eller en skoleleder i specialskole i kommunen, der vil være ansvarlig for fritagelse af fag og afholdelse af prøver for de elever, der modtager specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand på børne- og ungehjem eller behandlings- og undervisningstilbud. Det vurderes, at dette vil være med til at sikre, at børn

og unge, som modtager specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand får den undervisning, de har krav efter folkeskolelovens regler. Der vil således skulle tages stilling om eleverne skal modtage fuld fagrække, aflæggelse af prøver og om evt. dispensation. Dette skal i øvrigt ses i sammenhæng med at der er i forbindelse med indgåelse af kvalitetsaftale skal tages stilling til samarbejde mellem det lokale skolevæsen og børne- og ungehjem eller behandlings- og specialundervisningstilbud.

Ministeriet bemærker i øvrigt, at det er uden for den politiske aftale at ændre reglerne vedrørende afgangseksamen eller tidspunkterne for prøveaflæggelse.

Det bemærkes endvidere, at det bl.a. gælder i dag, at folkeskolens prøver afholdes to gange om året, henholdsvis i prøveterminen maj-juni og i prøveterminen december-januar. Det gælder også, at skolens leder skal tilbyde særlige prøvevilkår til elever med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse, eller tilsvarende vanskeligheder, når dette er nødvendigt for at ligestille disse elever med andre i prøvesituationen. Det er en forudsætning, at der ikke sker en ændring af prøvens faglige niveau. Afgørelsen træffes af skolens leder på baggrund af en pædagogisk-psykologisk vurdering og efter samråd med eleven og dennes forældre.

Skolens leder kan ligeledes tilbyde særlige prøvevilkår til elever med akut opstået fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, for at disse elever kan gennemføre folkeskolens prøver. Skolens leder kan endvidere fritage en elev fra prøven, hvis eleven på grund af betydelig funktionsnedsættelse ikke, selv ikke på særlige vilkår, kan aflægge prøven. Fritagelse kan omfatte en eller flere prøver eller delprøver.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.4. Samarbejde

BUPL bemærker, at lovgivning bør sikre et samarbejde mellem skole og anbringelsessted om at styrke venskaber på tværs af skole og fritid, fx gennem friplads i fritidstilbud. Det handler både om normalisering af barnets eller den unges hverdag og inklusion i klassen.

Børns Vilkår bemærker, at det er positivt, at der lægges op til samarbejde mellem de interne skoler og de lokale skoler. Det kan være med til at sikre en bedre overgang for det enkelte barn til fx ungdomsuddannelse. Det er dog væsentligt, at der tages afsæt i det enkelte barn og ung, når det skal afgøres om et samarbejde vil give mening.

Dansk Idrætsforbund (DIF) bemærker, at anbragte børn og unge er en udsat gruppe, som ofte er foreringsuvante, og som ofte også er mindre fysiske aktive end andre børn på samme alder. Det er derfor vigtigt for DIF at gøre opmærksom på vigtigheden af også at tænke bevægelse ind i undervisningen, når vi taler om undervisning for anbragte børn og unge. Det kan både være gennem bevægelse som didaktisk redskab i fagene eller ved at åbne skolen op for besøg af idrætsforeninger – også kaldet åben skole. DIF er i forlængelse heraf glade for muligheden for at lade børn og unge, der er henvist til særlige institutioner, tage del i kommunens aktiviteter for elever i folkeskolen, fx idrætsdage.

Danmarks Lærerforening bemærker, at der er potentialer i koblingen mellem specialundervisningstilbuddet og det lokale skolevæsen.

Dansk Psykolog Forening bemærker, at det selvfølgelig er vigtigt, at eventuelle indsatser er koordineret på tværs af barnets arealer. Herved kan skolen fortsat være et frirum samtidig med, at der ikke iværksættes initiativer, som ikke er koordinerede med det, der i øvrigt pågår i barnets liv.

Danske Regioner finder det positivt, at der sættes krav om samarbejde og kvalitetsudviklingen af de ”interne skoler” ved at fastsætte et samarbejde med beliggenhedskommunens folkeskoler.

De Anbragtes Vilkår finder det positivt, at skolerne kommer til at indgå på lige fod med øvrige folkeskoletilbud i den stedlige kommune, og at der stilles krav om samarbejde med det lokale skolevæsen.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) bemærker, at efter § 5, stk. 2, nr. 8, så skal kommunalbestyrelsen efter forslaget vurdere behandlings- og specialundervisningstilbuddet samarbejde med relevante kommunale myndigheder. Det er efter FADD’s overbevisning væsentligt, at det i bestemmelsen vægtlægges, at der er tale om et gensidigt, forpligtende samarbejde, så det sikres, at kommunen ikke kan vurdere, at et tilbud ikke lever op til kvalitetsaftalen med begrundelse i samarbejdet, hvis samarbejdsvanskeligheder f.eks. skyldes manglende vilje til at samarbejde fra de eksterne parter.

Både FADD og Selveje Danmark anfører, at det således bør være en gensidig forpligtelse, der påhviler begge sider af samarbejdsrelationen, og at det konkret kunne omskrives fra ”behandlings- og specialundervisningstilbuddets samarbejde med de relevante kommunale myndigheder” til ”det gensidige og forpligtende samarbejde mellem behandlings- og specialundervisningstilbuddet og de relevante kommunale myndigheder”.

KL bemærker, at lovforslaget kræver, at behandlings- og specialundervisningstilbud skal inkluderes i kommunens skoletilbud. Det rejser spørgsmålet om, hvilke krav, der kan stilles til private leverandører. Det gælder fx muligheden for at dele faglokaler, og hvordan det påvirker kravet om, at behandlings- og specialundervisningstilbuddet selv skal kunne tilbyde fuld fagrække. I bemærkningerne til lovforslaget beskrives det, hvordan medarbejdere fra behandlings- og specialundervisningstilbud kan deltage i kompetenceudvikling for medarbejdere i det kommunale skolevæsen. KL mener, at det er vanskeligt at udforme en model for samarbejdet mellem behandlings- og specialundervisningstilbud og kommunens øvrige skoletilbud. Det er især udfordrende, når kommunen ikke har ledelsesret over medarbejdere eller ledere på ikke-offentlige tilbud. Derudover skal det bemærkes, at skolerne selv vælger, hvilke elever der bliver indskrevet og derfor har kommunerne ikke anvisningsret til pladserne. Det vil være særdeles udfordrende at tilføre ekstra ressourcer til ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud, når der er aftalt en specifik udgift for en enkelt elev. Beliggenhedskommunen modtager derudover refusion fra den anbringende kommune, hvor der ligeledes er aftalt et bestemt niveau af indsats for den pågældende elev. KL anbefaler, at det præciseres, hvad der menes med at være en del af folkeskolen ved siden af det kommunale skolevæsen, herunder hvad der menes med ”uden saglig forskelsbehandling” og ressourcefordeling. Det bemærkes her, at behandlings- og specialundervisningstilbud er grundlæggende anderledes struktureret. Den nuværende beskrivelse anses for at være vanskelig, hvis ikke umulig at efterleve i praksis. KL bemærker videre, at det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at eleverne kan

”tage del i kommunens aktiviteter for elever i folkeskolen, herunder f.eks. idrætsdage, projektuger m.v.”. Eleverne i behandlings- og specialundervisningstilbud er ofte hårdt ramt af psykiske lidelser, misbrug eller sociale forhold. KL bemærker, at det derfor vil være svært at forestille sig, at eleverne kan indgå i denne type aktiviteter. KL anbefaler en præcisering af relevante eksempler, hvor det er hensigtsmæssigt at inddrage elever fra behandlings- og specialundervisningstilbud. Disse eksempler skal nøje overveje de særlige omstændigheder, som eleverne befinder sig i, samt tage højde for de udfordringer, de oplever i forskellige sociale kontekster.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) finder det positivt, at man ønsker at styrke samarbejdet mellem det lokale skolevæsen og behandlings- og specialundervisningstilbud, samt specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder. LOS bemærker dog, at det fremgår af lovforslagenes bemærkninger, at specialundervisningstilbuddene skal kobles på ”den ekspertise og viden, som kommunens almene folkeskoler, specialklasser og specialskoler har i forhold til undervisning af børn med særlige behov”. LOS vil i den forbindelse påpege, at specialundervisningstilbuddene i arbejdet med komplekse problemstillinger på tværs af undervisning og socialfaglige indsatser netop sidder med specialiseret ekspertise og viden, som kunne komme de øvrige kommunale skoletilbud til gavn. LOS anbefaler derfor, at der i højere grad lægges op til et jævnyrdigt samarbejde med erfaringsudveksling på tværs for at højne kvaliteten af alle skoletilbud i området. LOS ser det netop som en mulighed, at et sådant samarbejde vil kunne understøtte forebyggende indsatser og overgange og dermed kvalificere læringsmiljøer generelt for at bekæmpe den stigende mistroivsel blandt børn og unge landet over.

Skolealliancen for specialundervisningstilbud bemærker, at lovforslagene lægger op til, at specialundervisningstilbuddene skal kobles op på den viden og ekspertise, som kommunens almene folkeskoler, specialklasser og specialskoler har i forhold til børn med særlige behov. Her ønsker Skolealliancen at påpege, at behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder ligeledes besidder specialiseret viden og ekspertise, som kan være til gavn for de øvrige skoler i lokalområdet. Der anbefaler Skolealliancen, at lovforslagene i højere grad opfordrer til ligeværdig erfaringsudveksling og vidensdeling på tværs for at højne kvaliteten af alle skoletilbud i området. Skolealliancen finder det positivt, at lovforslagenes hensigt er at sikre øget kvalitet på behandlings- og specialundervisningstilbud, samt specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder, blandt andet ved styrket samarbejdet med det lokale skolevæsen. Skolealliancen ser positivt på det øgede samarbejde mellem specialundervisningstilbuddene og det lokale skolevæsen, da Skolealliancen er af den overbevisning, at et bredt og styrket samarbejde vil højne kvaliteten til have for børn og unge. Samarbejdet på tværs af skoler i lokalområdet kan samtidig bidrage til at udveksle erfaringer og viden om, hvordan man som skole kan arbejde med inklusion og forskellige aktiviteter, som imødekommer børn og unges forskellige undervisningsbehov.

Socialpædagogerne finder det positivt, at der med aftale om styrket undervisning for anbragte og udsatte børn og unge er taget vigtige skridt i forhold til at få løftet kvaliteten på interne skoler, behandlings- og specialundervisningstilbud, blandt andet ved et forpligtende samarbejde mellem skolerne og det kommunale skolevæsen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Flere hørings svar stiller forslag om, at det i videre omfang fremhæves, at samarbejdet mellem behandlings- og specialundervisningstilbud, samt børne- og ungehjem på den ene side og beliggenhedskommunen på den anden side skal være gensidigt forpligtende.

Spørgsmålet om samarbejde mellem tilbud og beliggenhedskommune foreslås reguleret i § 10, stk. 2, nr. 8, i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, og i folkeskolelovens § 22 b, stk. 2, nr. 4, som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v..

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 2, nr. 8, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 88), at: *"Det foreslåede har til hensigt at styrke kvaliteten i både undervisningsdelen og i den socialfaglige del af tilbuddet ved at sikre, at tilbuddet vil skulle samarbejde med socialforvaltningen, skolevæsen og andre relevante myndigheder. Det vil skulle smidiggøre samarbejdet med kommunen, og vil skulle sikre et helhedsorienteret tilbud til barnet. Samarbejdet vil skulle være gensidigt forpligtende, således at både behandlings- og specialundervisningstilbuddet og beliggenhedskommunen forpligter sig i forhold til at sikre et tilbud med den fornødne kvalitet."* Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 10, stk. 2, nr. 8, i det fremsatte lovforslag.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 22 b, stk. 3, nr. 4, i § 1, nr. 10, i høringsversionen af lovudkastet om ændring af lov om folkeskolen m.v. (side 72), at: *"Den foreslåede bestemmelse i § 22 b, stk. 3, nr. 4, har til hensigt at sikre, at der ved kommunalbestyrelsens vurdering af kvaliteten tages stilling til samarbejder med skolevæsen samt relevante i kommunen. Det foreslåede har til hensigt at styrke kvaliteten i undervisning ved at sikre, at tilbuddet vil skulle samarbejde med det lokale skolevæsen. Det vil skulle smidiggøre samarbejdet med kommunen. Det vil således skulle fremgå af kvalitetsaftalen, hvordan samarbejdet tilrettelægges, herunder hvordan beliggenhedskommunen vil medvirke til og sikre, at døgninstitutioner, opholdssteder samt behandlings- og specialundervisningstilbuddene bliver koblet til den ekspertise og viden, som kommunens almene folkeskoler, specialklasser og specialskoler har i forhold til undervisning af børn med særlige behov."* Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 12, i det fremsatte lovforslag om ændring af lov om folkeskolen m.v.

Det fremgår således allerede af bemærkningerne til de to bestemmelser, at der vil være tale om en gensidig forpligtelse til at samarbejde. Til bestemmelsen i lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge fremgår dette eksplicit. Til bestemmelsen i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v., fremgår det dog alene implicit, idet det angives, at der også skal tages stilling til beliggenhedskommunens medvirken.

Det er derfor præciseret i bemærkningerne til folkeskolelovens § 22 b, stk. 2, nr. 4, som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v. at samarbejdet mellem behandlings- og specialundervisningstilbud, børne- og ungehjem og beliggenhedskommunen vil skulle være gensidigt forpligtende, således at både tilbuddet og kommunen forpligter sig i forhold til at sikre et tilbud med den fornødne kvalitet.

Der er rejst spørgsmål om, hvor vidtrækkende beliggenhedskommunens forpligtelse er til at stille faciliteter til rådighed for behandlings- og specialundervisningstilbud, samt børne- og ungehjem.

Det fremgår af bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 2, nr. 8, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 89), at: *”Ved kommunalbestyrelsens vurdering vil herudover skulle indgå, hvordan kommunens ressourcer kan understøtte behandlings- og specialundervisningstilbuddet, så det sikres, at behandlings- og specialundervisningstilbuddet har adgang til de fornødne faciliteter, herunder undervisningslokaler, som tilbuddet ikke kan forventes selv at råde over, og at behandlings- og specialundervisningstilbuddet har et samarbejde med en nærliggende folkeskole om de aspekter af undervisningen, som tilbuddet ikke selv vil kunne påtage sig, herunder prøveafklæggelse m.v. Ved kommunalbestyrelsens vurdering af, hvordan kommunens ressourcer kan understøtte behandlings- og specialundervisningstilbuddet, vil kommunalbestyrelsen skulle tage afsæt i en konstatering af, hvilke ressourcer kommunalbestyrelsen har til rådighed på det pågældende område, og hvordan disse ressourcer kan fordeles uden usaglig forskelsbehandling mellem de forskellige dele af kommunens samlede skoletilbud, herunder folkeskoler, specialskoler og behandlings- og specialundervisningstilbud m.v. Kommunalbestyrelsen vil derimod ikke kunne lægge vægt på, i hvilket omfang kommunalbestyrelsen måtte ønske at prioritere etableringen af behandlings- og specialundervisningstilbud i kommunen.”* Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 10, stk. 2, nr. 8, i det fremsatte lovforslag.

Det foreslåede har til hensigt at angive en forpligtelse for beliggenhedskommunen til at overveje, hvorvidt kommunen har mulighed for at stille eventuel overskydende kapacitet til rådighed for behandlings- og specialundervisningstilbud, der søger om eller allerede har indgået kvalitetsaftale med kommunen, og ikke selv råder over de nødvendige faciliteter. Det er ikke hensigten, at kommunen skal være forpligtet til at stille fx særlige faglokaler til rådighed for behandlings- og specialundervisningstilbud i kommunen, eller at kommunen skal være forpligtet til at tilvejebringe yderligere kapacitet, hvis det ønskes af et behandlings- og specialundervisningstilbud. Det er heller ikke hensigten, at kommunen skal påtage sig en økonomisk byrde i forbindelse med behandlings- og specialundervisningstilbuds adgang til kommunens faciliteter. Det er derimod hensigten, at kommunen, hvis den har ledig kapacitet, på samme måde som hidtil kan stille denne til rådighed mod vederlag, ligesom kommunen gør for andre skoler, institutioner og foreninger mv., der måtte ønske at benytte kommunens faciliteter. Kommunen vil i givet fald skulle tage stilling til fordelingen af eventuel ledig kapacitet uden usaglig forskelsbehandling mellem de skoler, institutioner og foreninger mv., der måtte ønske at benytte den. I denne forbindelse vil der kunne lægges vægt på, om ønsket om adgang til den overskydende kapacitet er begrundet i lovbestemte krav til undervisning af undervisningspligtige børn og unge, eller om det er begrundet i et ønske om at stille en fritidsaktivitet til rådighed.

Dette er præciseret i bemærkningerne til bestemmelsen i § 10, stk. 2, nr. 8, i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Dette præciseres endvidere i bemærkningerne til folkeskolelovens § 22 b, stk. 2, nr. 4, som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v.

Der har herudover været rejst spørgsmål om, hvordan beliggenhedskommunen i praksis kan inddrage behandlings- og specialundervisningstilbuddene og disses elever i kommunens aktiviteter for elever i folkeskolen, herunder fx idrætsdage, projektuger mv., særligt henset til, at behandlings- og specialundervisningstilbuddene ikke er underlagt instruktionsbeføjelse fra beliggenhedskommunen, og elevernes behov for foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling.

Det bemærkes, at behandlings- og specialundervisningstilbuddenes og deres elevers deltagelse vil være omfattet af tilbuddets og kommunens gensidige forpligtelse til samarbejde, og at det derfor ikke bør være afgørende, om kommunalbestyrelsen har en egentlig instruktionsbeføjelse over for tilbuddet. Det bemærkes endvidere, at enhver aktivitet vil skulle udvælges og tilrettelægges i lyset af elevernes behov for foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling. Det vil således bero på en konkret vurdering af den enkelte elev i et behandlings- og specialundervisningstilbud, om eleven kan eller skal deltage i fx en kommunal idrætsdag.

Det bemærkes, at det ligger uden for den politiske aftale at regulere adgangen til fritidsaktiviteter.

Bemærkningerne har herefter ikke givet anledning til yderligere ændringer i lovforslagene.

4.5. Tilsyn

4.5.1. Styrket myndighedsansvar

6-byerne (Odense Kommune) bemærker, at det kommunale tilsyn øges med lovgivningen, idet tilsyn ift. private leverandører udvides med en økonomisk del, som i dag er placeret centralt, så tilsynet lægger sig op ad det ordinære tilsynsprincip ift. at kommunen har tilsyn inden for folkeskoleområdet, mens der føres centralt tilsyn fra ministeriet ift. private aktører eks. inden for privat- og friskoleområdet. Der kunne med fordel peges på, at en fastholdelse af dette ordinære tilsynsprincip også blev fastholdt fremadrettet på dette område. En overvejelse kunne være at flytte tilsyn med de private leverandørers økonomi samt godkendelse af private tilbud til socialtilsynet, der allerede har flere af de nødvendige kompetencer qua deres nuværende opgaver.

Børne- og Kulturchefforeningen er på det principielle niveau glade for lovforslaget og for initiativet til at skærpe kvalitet og tilsyn med undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge.

Børns Vilkår synes det er positivt, at lovforslaget lægger op til en ny organisering af tilsyn med skolegang for anbragte børn og unge. Det er positivt, at intentionen er mere ensartet kvalitet og gennemsigtighed i indsatsen. Ligesom indsamling af nyttig viden og data bliver enklere. Men det er i Børns Vilkår optik problematisk, at tilsynet med undervisningen af de anbragte børn og unge lægges ud til kommunerne, der på den måde skal føre tilsyn med egen indsats. Børns Vilkår mener derfor, at tilsynet med undervisning af anbragte børn og unge med fordel kunne forankres i allerede eksisterende tilsynsmyndighed, som fx Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) eller socialtilsynene – i begge tilfælde med tilførsel af de nødvendige socialfaglige og/eller uddannelsesfaglige kompetencer. Alternativt bør der oprettes en ny, central instans for tilsyn.

Danmarks Lærerforening bemærker, at det er positivt at myndighedsansvaret bliver tydeliggjort, og der føres tilsyn med at kvaliteten er i orden.

Dansk Erhverv (DE) bemærker, at det fra organisationens perspektiv er bekymrende, at socialtilsynet med nærværende lovforslag har myndighed til at sanktionere specialundervisningstilbud på opholdssteder eller døgninstitutioner, men at kommunalbestyrelsen omvendt har det fulde myndighedsansvar på behandlings- og specialundervisningstilbud. DE vil derfor – i overensstemmelse med Selveje Danmark – anbefale, at kommunalbestyrelsen indkøber socialtilsynet til at føre såvel det økonomiske tilsyn som

tilsynet med det socialpædagogiske arbejde og behandling på behandlings- og specialundervisningstilbud. Ydermere, at det indskrives i lovteksten, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at følge socialtilsynets vurdering. Kun dermed garanteres en vis ensartethed ift. tilsynsvurderinger og kvalitetsniveau på tværs af behandlings- og specialundervisningstilbud – uanset om de er tilknyttet et anbringelsessted eller ej.

Dansk Psykolog Forening bemærker, at tilsynsopgaven skal løftes og bør være tværfaglig, herunder med psykologfaglige kompetencer til stede. For at tilsynsopgaven med vurdering af institutionerne for anbragte børn og unge, herunder specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, kan løftes både ift. kvalitet og faglighed bør det sikres at den er tværfaglig og at der i vurderingen er medtaget bl.a. udviklingspsykologiske og pædagogisk-psykologiske aspekter. For at sikre at tilsynet er hensigtsmæssigt, anbefales det desuden, at der er psykologfaglig kompetence til stede til at foretage tilsynet, hvilket desværre er fraværende i flere dele af tilsynspraksissen på socialområdet.

Dansk Socialrådgiverforening bemærker, at de rammer, der er lagt for godkendelse, kvalitetsaftale, tilsyn og henvisning af børn og unge, både i den nye lovgivning og i ændringsforslagene til folkeskoleloven vil sikre bedre kvalitet og mere klare rammer for det nødvendige samarbejde om de udsatte og anbragte børns skolegang, læring og støtte. Og forslagene har foreningens fulde opbakning.

Danske Handicaporganisationer (DH) ser et behov for en bedre kontrol med kvaliteten for anbragte børn og unge på landets special- og dagbehandlingstilbud, hvilket lovforslaget imødekommer. Dog er foreningen bekymret for, at der med lovforslaget lægges op til, at beliggenhedskommunen skal føre tilsyn med kvalitetsaftalerne. Generelt finder foreningen det problematisk, hvis kommuner skal indgå kvalitetsaftaler og føre tilsyn med egne tilbud. Et element i lovforslaget er, at staten skal føre tilsyn med at kommunerne indgår kvalitetsaftaler, samt at tilbuddet overholder kravene i kontrakten. Man kunne i stedet overveje en løsning, der sikrer den nødvendige armslængde mellem udbyder, køber og tilsynsmyndighed. Det kunne eksempelvis være ved at lade staten have det direkte tilsyn. Det vil samtidigt lette bureaukratiet.

De Anbragtes Vilkår finder det positivt at tilsynsforpligtelsen skærpes, men bemærker, at behandling og socialpædagogisk støtte, som foregår på interne skoler på døgninstitutioner og opholdssteder, ikke kommer til at blive reguleret eller ført tilsyn med, da denne form for kombineret institution ikke kommer til at høre under den nye lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, og da socialtilsynet ikke beskæftiger sig med skoledelen – og behandling som foregår i regi af skoledelen.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) tilslutter sig Skolealliancen for specialundervisningstilbuds høringssvar og bemærker, at der helt generelt er brug for tilsyn og kvalitets sikring af praksis, når det gælder komplekse socialpædagogiske og undervisningsfaglige miljøer. Dette er nødvendigt for at sikre en ensartet og tilstrækkelig kvalitet på landets skoler. Erfaringen viser, at kvaliteten af tilsynet i dag er svingende og at der er for stor variation når det gælder kvalitetsparametre, men også i forhold til dispensationer ift. timetal, fagrække, fagpersonkvalifikationer, behandling af magtanvendelser mv. Derfor støtter foreningen regelændringer på området. FADD finder dog, at lovforslagene helt overordnet ikke bibringer den nødvendige kvalificering af området, og angiver i denne forbindelse bl.a., at ansvaret placeres i 98 kommuner, at der ikke er systematiseret audit og sikring af national

kvalitet og ensartethed, og at der ikke er etableret armslængde mellem tilsynsmyndighed og (egne) skoleenheder, da beliggenhedskommunen kommer til at føre tilsyn med sig selv. Dette er meget kritisk og en stor svaghed i det foreslåede. Derudover etableres der et tilsyns-morads af stedlig kommune, beliggenhedskommune, socialtilsyn og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK), en konstruktion der næppe kommer barnet til gode. FADD anbefaler derfor at tilsynet med området centraliseres yderligere i færre nationale centre, fx i socialtilsynenes nuværende struktur. Dette vil øge professionalisering af opgaven og den faglige specialisering, skabe armslængde til tilsynsfeltet og endeligt bibringe det vigtige dobbelte kvalitetsblik på børnenes liv, så den socialpædagogiske og den undervisningsfaglige indsats betragtes med de samme tilsyns- og kvalitetsbriller.

KL mener, at den foreslåede løsning øger tilsyn og bureaukratiet omkring opgaverne, men at det ikke løser de udfordringer, som kommunerne har med at sikre et højt fagligt og professionelt tilsyn med de eksterne leverandører. Den foreslåede løsning tager ikke højde for, at det drejer sig om kun 85 dagbehandlingstilbud og 74 interne skoler, og omkring 3300 elever. Samtidig er de i alt 159 tilbud fordelt i kommuner med meget forskellige størrelser og derved forvaltningsmæssig kapacitet i forhold til at løfte de opgaver som indgår i et styrket tilsyn. KL foreslår, at tilsynet med de interne skoler og skole-/dagbehandlingstilbud lovgivningsmæssigt tilrettelægges på en måde, hvor det kan samles i større enheder, der kan sikre en faglig kvalitet. Det er her vigtigt at styrke helheden i modellen, så det undervisningsmæssige tilsyn og det sociale tilsyn ikke er to helt adskilte elementer. En løsning kan være en udvidelse af delegationsmuligheder i tilsynet, hvor der indarbejdes mulighed for at formalisere tilsynssamarbejdet mellem kommunerne og eksterne parter. Målet er, at kommunerne kan etablere et samarbejde med nabokommuner, i regi af KKR [red.: de 5 regionale kommunekontakttråd, som er et tværkommunalt samarbejde under KL], med socialtilsynet eller med private leverandører om udførelse af tilsynet. Dette vil især vil gavne de mindre kommuner med et begrænset antal skoletilbud i deres arbejde med at håndtere opgaven effektivt. KL bemærker, at der med de nye regler, fortsat vil være variationer i omfanget af tilsyn, afhængig af de personalekompetencer, der sidder i hver kommune. KL vurderer, at administration og bureaukрати vil stige, og omfanget af arbejdstid vil derfor blive forøget på baggrund af den valgte model. Dette er i modstrid med den nuværende regerings ønsker om at reducere administration og bureaukрати. Både kommuner og skoler vil opleve et tungt system, når der skal aftales samtidige tilsyn med socialtilsynene for at koordinere et samlet tilsyn. Samtidig vurderes det, at den primære ulempe ved den nye godkendelses- og tilsynsmodel er for tilbuddene, der skal modtage tilsyn fra flere forskellige instanser.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) henviser til Skolealliancen for specialundervisningstilbuds høringsvar og bemærker, at lovforslagene bygger på en skelnen mellem behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder, hvorfor tilbuddene placerer sig under forskellige lovgivninger på trods af tilbuddenes parallelle opgave med at tilbyde specialundervisning og socialpædagogisk støtte og behandling. En sådan skelnen er bekymrende i forhold til intentionerne om at sikre et kvalitetsløft gennem ensrettede kvalitetsstandarder, tilsyn og myndighedsansvar. I stedet lægges op til forskellige lovgivninger med forskellige myndigheder involveret til at kvalitetsvurdere specialundervisningstilbuddene og sikre en hensigtsmæssig og grundig visiteringsproces.

LOS finder det endvidere yderst u hensigtsmæssigt, at den enkelte kommune også har ansvar for at godkende og føre tilsyn med egne behandlings- og specialundervisningstilbud, da dette ikke vil sikre en

uvildig vurdering af de kommunale tilbud. LOS bemærker endvidere, at det er positivt, at kommunerne fremover skal samarbejde med socialtilsynet om at føre tilsyn med den socialfaglige del af arbejdet på behandlings- og specialundervisningstilbud, da socialtilsynet allerede varetager denne opgave på sociale tilbud. LOS er dog bekymret for, at et kommunalt tilsyn med undervisningen og et socialfagligt tilsyn under socialtilsynene vil kunne vurdere en faglig praksis forskelligt. LOS anbefaler derfor, at der etableres ét fælles tilsyn med såvel undervisningsfaglige som den socialfaglige del af det tilbud, barnet eller den unge modtager. Det er organisationens anbefaling, at denne kompetence lægges under socialtilsynet. Det forudsætter, at socialtilsynene tilføres kompetence ift. at varetage tilsyn med den undervisningsfaglige del af behandlings- og specialundervisningstilbud. LOS anbefaler videre, at det økonomiske tilsyn med behandlings- og specialundervisningstilbud lægges i socialtilsynet.

LOS bemærker herudover, at det forhold, at kommunen har ansvaret for specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder, mens socialtilsynet har ansvaret for tilsyn om godkendelse af døgninstitutionen eller opholdsstedet, efterlader gråzoner ift., hvem der vurderer den socialfaglige del af arbejdet på specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder. LOS anbefaler derfor, at ansvarsfordelingen tydeliggøres. Også her anbefales, at godkendelses- og tilsynsfunktionen samlet under én myndighed.

Red Barnet mener, at det er positivt, at kommunernes myndighedsansvar i forhold til at sikre kvaliteten i institutionernes arbejde styrkes.

Selveje Danmark henviser til og tilslutter sig Skolealliancen for specialundervisningstilbuds hørings svar og anbefaler, at myndighedsansvaret og tilsynsopgaven styrkes ved at etablere ét nationalt forankret skoletilsyn med et helhedsorienteret og tværfagligt blik på elevens skoleliv, som fører tilsyn med og godkender tilbuddet. I et retssikkerhedsperspektiv bør tilsyn praktisere et armlængdeprincip og tilstræbe en ensartethed på tværs af kommunegrænser. Selveje Danmark finder det derfor meget kritisabelt, at kommunalbestyrelsen med nærværende lovforslag får til opgave at godkende og føre tilsyn med alle behandlings- og specialundervisningstilbud i kommunen, herunder kommunens egne. Selveje Danmark understreger endvidere, at kommunalbestyrelsen med lovforslagets nye kvalitetsaftaler tildeles en række tilsynsopgaver, som Selveje Danmark ikke mener, at de er klædt på til at løse, og anbefaler, at kommunalbestyrelsen indkøber socialtilsynet til at føre såvel det økonomiske tilsyn som tilsynet med det socialpædagogiske arbejde og behandling på behandlings- og specialundervisningstilbud. Det bør indskrives i lovteksten, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at følge socialtilsynets vurdering. Selveje Danmark vil desuden foreslå, at der stilles kompetencekrav til den kommunale tilsynsførende, så det sikres, at tilsynsførende besidder relevant faglig viden på såvel undervisnings- og socialområdet.

Skolealliancen for specialundervisningstilbud bemærker, at samarbejdet på tværs af forvaltninger, kommuner, tilsyn m.v. er en forudsætning for, at intentionerne med lovforslagene lykkes. Det gør sig bl.a. gældende, når socialtilsyn og kommuner med forskellige kompetencer skal enes om, hvad kvalitet er på tværs af undervisning og socialfaglig praksis. Skolealliancen mener, at det er u hensigtsmæssigt i forhold til at sikre uvildig kvalitetsvurdering, at kommunerne skal føre tilsyn med egne tilbud. Skolealliancen bemærker endvidere, at de på tværs af de fem socialtilsyn ser, hvordan forskellige praksisser gør sig gældende, hvilket skaber forskellige oplevelser i mødet mellem tilsyn og tilbud, og tvivler derfor på, om der kan etableres en uvildig og ensartet tilsynspraksis på tværs af landets kommuner og i samspil med de

fem socialtilsyn. Skolealliancen er også bekymret for, at en tilsynsfunktion, der er opdelt mellem bopælskommunen, der skal sikre tilsynet med barnet, og en beliggenhedskommune, der skal føre tilsyn med tilbuddet, kan have forskellige interesser ved vurderingen af barnets behov for specialundervisning og hvilket tilbud, der skal imødekomme behovet. Skolealliancen anbefaler derfor ét samlet tilsyn under socialtilsynet, for at sikre en uvildig kvalitetsvurdering og -sikring af behandlings- og specialundervisningstilbuddene og specialundervisningstilbuddene på døgninstitutioner og opholdssteder.

Socialpædagogerne henviser til og tilslutter sig Skolealliancen for specialundervisningstilbuds høringsvar og bemærker, at organisationen er særlig godt tilfreds med, at der med *Aftale om styrket undervisning for anbragte og udsatte børn og unge* er taget nogle vigtige skridt i forhold til at få løftet kvaliteten og fagligheden på interne skoler, behandlings- og specialundervisningstilbud. Det handler bl.a. om at få et styrket myndighedsansvar for tilbuddene og et stærkere tilsyn med indsatsen.

Socialtilsyn Hovedstaden bemærker, at det er en politisk vurdering, om det er hensigtsmæssigt, at svaret for at følge op på socialtilsynets vurdering af kvaliteten forbliver hos den stedlige kommunalbestyrelse, dvs. herunder ift. at træffe de nødvendige foranstaltninger, såfremt kvaliteten i et tilbud er for lav.

Socialtilsyn Syd vurderer, at den foreslåede ordning indeholder en betydelig administrativ tyngde og kompleks og byrdefuld koordinering mellem forskellige aktører i tilsynsarbejdet. Denne administrative byrde ses at kunne undgås, hvis den samlede tilsynsopgave med behandlings- og specialundervisningstilbud overlades til socialtilsynene. Opretholdes lovforslagets kompetencefordeling mellem forskellige aktører vil snitflader mellem undervisning og socialpædagogisk støtte i praksis blive vanskelige at fastlægge i denne type tilbud, hvilket også kan medføre unødige administrative byrder.

Socialtilsyn Øst vurderer på baggrund af deres mangeårige erfaring med tilsyn på tilbud inden for det sociale område, at den foreslåede tredeling af tilsynsopgaven på behandlings- og specialundervisningstilbud er uhensigtsmæssig og at dette kan indebære en risiko for at man ikke opnår den ønskede effekt af lovændringen. Det er socialtilsynets vurdering at en opdeling af myndighedsansvaret og den konkrete udførelse af tilsynet med de berørte tilbud, bør være placeret hos samme myndighed. Socialtilsynets anbefaling er på baggrund af ovenstående, at myndighedsopgaven og tilsynet med den socialfaglige indsats placeres hos en myndighed, der vil kunne samarbejde med Børne- og Undervisningsministeriets tilsynsmyndighed i forhold til den undervisningsmæssige indsats.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Der er i en række høringsvar stillet forslag om en mere enstrengt tilsynsordning, hvor tilsynet varetages af socialtilsynet på samme måde som for sociale tilbud omfattet af socialtilsynsloven, eller – mest vidtgående – at tilsynet med både den socialfaglige og den undervisningsfaglige del af tilbuddet varetages af én samlet nationalt dækkende enhed.

Det fremgår af *aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge* i initiativ 2 om

myndighedsansvar for dagbehandlingstilbud (fremover behandlings- og specialundervisningstilbud) (side 7), at:

”Den stedlige kommune skal have et samlet myndighedsansvar for kombinerede behandlings- og specialundervisningstilbud, hvilket vil sige, at kommunen får ansvaret for den samlede institution. Tilbuddene skal indgå på lige fod med øvrige folkeskoletilbud i kommunen. [...] Den stedlige kommune får som den ansvarlige myndighed en tilsynsforpligtelse med det samlede tilbud, der f.eks. undervisningen også omfattes af Styrelsen for Undervisning og Kvalitets kvalitetsinsyn. Kommunerne forpligtes derudover til at indgå aftale med socialtilsynet om at udføre tilsynet med den socialfaglige del, jf. initiativ 4.”

Det fremgår endvidere af aftalens initiativ 6 om styrket tilsyn, rejseshold og implementeringspulje (side 18) under overskriften ”Kommunalt tilsyn”, at:

”Den stedlige kommune vil få det samlede myndighedsansvar for kombinerede behandlings- og specialundervisningstilbud (nuværende dagbehandlingstilbud). Det indebærer, at kommunen indgår en kvalitetsaftale om behandling og specialundervisning med tilbuddet og dermed får en tilsynsforpligtelse med det samlede tilbud jft. overholdelse af kvalitetsaftalen, ligesom kommunen skal sikre, at private behandlings- og specialundervisningstilbud overholder kravene til økonomisk bæredygtighed og gennemsigtighed m.v. Tilsynet omfatter rammer og indhold for behandlings- og specialundervisningstilbuddet og overholdelse af kvalitetsaftalen og folkeskoleloven. Der stilles krav om, at kommunerne skal indgå aftale med socialtilsynet om at udføre tilsynet med den socialfaglige del af tilbuddene. Den del af tilsynsopgaven, der har karakter af myndighedsudøvelse som f.eks. iværksættelse af sanktioner, vil dog fortsat henhøre under den stedlige kommune.”

Der er således politisk truffet beslutning om at samle tilsynet med behandlings- og specialundervisningstilbud i beliggenhedskommunen, som har ansvaret for både den socialfaglige og den undervisningsfaglige del af tilbuddet. Denne placering skyldes, at tilbuddene skal indgå på lige fod med øvrige folkeskoletilbud i kommunen, hvilket ikke ville kunne varetages i mere centraliserede tilsynsfunktioner. Med henblik på at sikre de kommuner, der har behandlings- og specialundervisningstilbud i kommunen, adgang til relevant fagkundskab, indgår det i den politiske aftale, at kommunerne skal indgå aftaler med socialtilsynet om, at socialtilsynet udfører de tilsynsaktiviteter, som socialtilsynet har særlige kompetencer i forhold til, dvs. tilsynet med kvaliteten af den socialfaglige indsats i tilbuddene. Den enkelte kommune kan herudover også vælge at indgå aftale med socialtilsynet eller et revisorfirma, som kan bistå med det økonomiske tilsyn.

Det bemærkes endvidere, at kommunalbestyrelserne som offentlige myndigheder er omfattet af de forvaltningsretlige regler og principper, som indebærer, at skøn skal foretages inden for rammerne af gældende ret og på grundlag af lovlige kriterier, og som stiller krav til den enkelte medarbejders habilitet.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.5.2. Specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem

De Anbragtes Vilkår bemærker, at behandling og socialpædagogisk støtte, som foregår på interne skoler på døgninstitutioner og opholdssteder, ikke kommer til at blive reguleret eller ført tilsyn med, da denne form for kombineret institution ikke kommer til at høre under den nye lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, og da socialtilsynet ikke beskæftiger sig med skoledelen – og behandling som foregår i regi af skoledelen.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at det forhold, at kommunen har ansvaret for specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder, mens socialtilsynet har ansvaret for tilsyn om godkendelse af døgninstitutionen eller opholdsstedet, efterlader gråzoner ift., hvem der vurderer den socialfaglige del af arbejdet på specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder.

Socialtilsyn Hovedstaden bemærker, at det fremgår af forslaget til lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, at der er ca. 85 tilbud, der vil være omfattet af den nye lov, men ikke hvor mange afdelinger disse tilbud driver. Socialtilsyn Hovedstaden gør endvidere opmærksom på, at socialtilsynet i dag ikke fører tilsyn med interne skoler på et anbringelsessted. Det gælder hverken de organisatoriske forhold, de behandlingsfaglige forhold, økonomien eller de fysiske rammer. Socialtilsynet ser derfor en risiko for, at der fremover ikke vil blive ført samme grundige tilsyn med sådanne interne skoler, der hverken er omfattet af forslaget til den nye lov eller af socialtilsynsloven, og at børn, der visiteres hertil, derfor ikke vil opleve at få en styrket skolegang.

Socialtilsyn Midt bemærker, at såfremt der fortsat kan eksistere interne skoler tilknyttet sociale tilbud, er det socialtilsynets vurdering, at det bør præciseres om, og i bekræftende fald, i hvilket omfang socialtilsynet fører tilsyn med de pædagogiske indsatser, der leveres under skoledelen.

Socialtilsyn Nord anfører, at specialundervisningstilbud på anbringelsessteder efter socialtilsynets vurdering i dag er placeret i særskilte afdelinger, i fysiske rammer som ikke ligger ved anbringelsesstedet og varetages af andet personale end det personale der i øvrigt er på anbringelsesstedet. Socialtilsynet foreslår derfor, at de præciseres at man kun kan være et specialundervisningstilbud i et anbringelsessted, hvis man benytter samme fysiske rammer og personale som er godkendt som en del af tilbuddet. Hvis et anbringelsessted driver et tilbud i andre fysiske rammer med andet personale, vil det blive betegnet som et behandlings- og specialundervisningstilbud.

Socialtilsyn Øst bemærker, at det opleves uklart, hvilke tilbud der omfattes af de foreslåede regler. De henviser i denne forbindelse til døgninstitutioner og opholdssteder, der er godkendt af socialtilsynet efter socialtilsynsloven og har en kvalitetsaftale om specialundervisning med beliggenhedskommunen, som efter det foreslåede vil kunne give pædagogisk støtte eller behandling efter serviceloven samt specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven til børn og unge, der er omfattet af målgruppen for tilbuddet og er henvist til dagbehandling i tilbuddet og derfor ikke er anbragt. Socialtilsynet anbefaler med henblik på at sikre kvalitet i den uddannelsesmæssige indsats over alle udsatte børn og unge, at alle disse tilbud, som udbyder behandlings- og specialundervisningstilbud, bør være underlagt samme rammer i forhold til godkendelse og tilsyn.

Børne- og Undervisningsministeriets og Social-, Bolig- og Ældreministeriets bemærkninger:

Med hensyn til antallet af afdelinger af behandlings- og specialundervisningstilbud bemærkes, at det fremgår af høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge (side 73), at: *”Ved et behandlings- og specialundervisningstilbud vil skulle forstås en selvstændig juridisk enhed eller en geografisk selvstændig del af en juridisk enhed, der tilbyder både foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling efter den sociale lovgivning og specialundervisning. Kommunalbestyrelsens godkendelse vil således skulle omfatte ethvert behandlings- og specialundervisningstilbud eller afdeling af et behandlings- og specialundervisningstilbud, som er*

beliggende i kommunen.” Den tilsvarende tekst fremgår af bemærkningerne til § 8 i det fremsatte lovforslag. Denne definition er lagt til grund ved opgørelsen af de ca. 85 tilbud, der vil blive omfattet af loven.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt børne- og ungehjem vil kunne give specialundervisning, uden at denne aktivitet er omfattet af socialtilsynets godkendelse, bemærkes, at det følger af den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 20, stk. 5, 2. pkt., som affattet ved § 1, nr. 4, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v., at: *”Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand kan endvidere gives i specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, der er godkendt efter lov om socialtilsyn.”*

Det følger af socialtilsynslovens § 4, at socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med de tilbud, som er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 1-4. Det fremgår videre af socialtilsynslovens § 4, stk. 3, at godkendelsen og det driftsorienterede tilsyn omfatter den samlede indsats efter lov om social service, som leveres i tilbuddet.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet bemærker hertil, at socialtilsynet godkender og fører tilsyn med anbringelsesstedets generelle kvalitet – det vil sige rammerne om den socialfaglige indsats efter serviceloven til de udsatte børn og unge på anbringelsesstedet. Det omfatter bl.a., at personalet på anbringelsesstedet har de relevante kompetencer i forhold til målgruppen, dvs. de udsatte børn og unge. Den interne skole (fremover specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem) bliver efter socialtilsynsloven ikke anset for at være en del af anbringelsesstedet, da det bliver anset for at være et undervisningstilbud (et tilbud i tilbuddet) til de anbragte børn og unge. Derfor er den interne skole og dermed den socialfaglige indsats i undervisningen heller ikke omfattet af socialtilsynets godkendelse og driftsorienterede tilsyn.

Det er således Børne- og Undervisningsministeriets forventning, at beliggenhedskommunen sikrer sig, at specialundervisningstilbuddet er beliggende på et børne- og ungehjem, der er godkendt af socialtilsynet, men det vil ikke være en betingelse, at denne godkendelse omfatter den socialfaglige indsats i undervisningen. Dette er præciseret i lovforslaget.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslagene.

Der henvises endvidere til høringsnotatets pkt. 4.5.3.1, hvor tilsynet med undervisningen i specialundervisningstilbud i døgninstitutioner og opholdssteder er omtalt nærmere.

4.5.3. Tilsynsopgaven

4.5.3.1. Undervisningens kvalitet

BUPL bemærker, at tilsyn skal have fokus på barnets tilbagevenden til almeninstitutionerne, og at hvis barnet eller den unge henvises til undervisning på en intern skole, er det altid midlertidigt. Der bør som en del af tilsynet og den generelle kvalitetsvurdering være fokus på, hvordan anbringelsesstedet arbejder med at integrere barnet i almeninstitutionerne.

De Anbragtes Vilkår bemærker i relation til specialundervisningstilbud i døgninstitutioner og opholdssteder, at socialtilsynet ikke beskæftiger sig med skoledelen – og behandling som foregår i regi af skoledelen. Man risikerer derfor en gråzone, hvor visse aktiviteter på skolerne bliver uklare, grænsen mellem undervisning og behandling bliver flydende, og at undervisningstimer reelt ender med at blive brugt til andre aktiviteter, som ikke relaterer sig til elevernes læringsproces og faglige udvikling.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) bemærker, at lovforslagene bygger på en skelnen mellem behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder, hvorfor tilbuddene placerer sig under forskellige lovgivninger på trods af tilbuddenes parallelle opgave med at tilbyde specialundervisning og socialpædagogisk støtte og behandling. En sådan skelnen er bekymrende i forhold til intentionerne om at sikre et kvalitetsløft gennem ensrettede kvalitetsstandarder, tilsyn og myndighedsansvar. I stedet lægges op til forskellige lovgivninger med forskellige myndigheder involveret til at kvalitetsvurdere specialundervisningstilbuddene og sikre en hensigtsmæssig og grundig visiteringsproces.

Socialtilsyn Hovedstaden anbefaler, at Børne- og Undervisningsministeriet i tillæg til den foreslåede § 5, stk. 2, i forslag til lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, hvis den vedtages, udarbejder et koncept eller en kvalitetsmodel for den del af tilsynet, der skal varetages af socialtilsynene med henblik på at sikre en tydeligere afgrænsning fra tilsynet med undervisningsdelen, så tilsynet bliver ført på en så ensartet måde som muligt på tværs af landet og så der sikres hensigtsmæssig opgavefordeling og efter behov samarbejde.

Socialtilsyn Midt bemærker, at såfremt der fortsat kan eksistere interne skoler tilknyttet sociale tilbud, er det socialtilsynets vurdering, at det bør præciseres om, og i bekræftende fald, i hvilket omfang socialtilsynet fører tilsyn med de pædagogiske indsatser, der leveres under skoledelen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Kravene til undervisningens kvalitet og indhold fremgår af folkeskoleloven og regler udstedt med hjemmel heri. Det følger af folkeskoleloven, at ansvaret for specialundervisningen i dagbehandlingstilbud (fremover behandlings- og specialundervisningstilbud) og anbringelsessteder (fremover børne- og ungehjem) påhviler beliggenhedskommunen. Det er således beliggenhedskommunens ansvar at påse, at undervisningen og dens rammer lever op til kravene til undervisning efter folkeskoleloven. Det gælder fx fagrække, undervisningsformer, det undervisende personale og undervisningsfaciliteter.

Kravene til den socialfaglige del af dagbehandlingstilbud (fremover behandlings- og specialundervisningstilbud) og anbringelsessteder (fremover børne- og ungehjem) fremgår derimod af den sociale lovgivning. Det bemærkes, at dagbehandlingstilbud ikke er reguleret som institutioner efter lov om social service, hvorfor de ikke er omfattet af reglerne om driftsorienteret tilsyn i socialtilsynsloven. Socialtilsynet fører således efter gældende ret kun tilsyn med anbringelsessteder (fremover børne- og ungehjem).

Den foreslåede tilsynsordning i forhold til behandlings- og specialundervisningstilbud indeholder samme sondring mellem tilsynsopgaverne. Det vil således være et skolefagligt ansvar at føre tilsyn med

undervisningen i behandlings- og specialundervisningstilbud, mens tilsynet med kvaliteten af den socialfaglige indsats i behandlings- og specialundervisningstilbuddet vil skulle udføres af socialtilsynet, og det økonomiske tilsyn vil derudover også kunne aftales gennemført af socialtilsynet.

Det er og vedbliver at være et formål med enhver henvisning af elever til specialundervisning, uanset om denne foregår i en specialklasse, en specialskole, et behandlings- og specialundervisningstilbud eller på et børne- og ungehjem, at eleven hurtigst muligt kan vende tilbage til det almene skoletilbud. Dette vil således skulle indgå i beliggenhedskommunens vurdering af, om behandlings- og specialundervisningstilbud har den fornødne kvalitet.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.5.3.2. Brug af kvalitetsmodellen

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at det foreslåede flugter med lokal praksis i Københavns Kommune, herunder Københavns Kommunes tilsynsmodel, og vil ganske kort sagt ikke indebære faglig omstilling af opgaver.

Danske Regioner bifalder forslaget om et tilsyn, der læner sig op ad socialtilsynets kvalitetsmodel. For en intern skole vil det give en velkendt ramme at arbejde ud fra på kvalitetsparametre, der er genkendelige. Væsentligt er det, at tilsynskonsulenter har skoleforståelse og forståelse for de komplekse opgaver, som interne skoler varetager.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) ser positivt på indførelsen af en generisk kvalitetsaftale, der er tydeligt inspireret af socialtilsynenes kvalitetsmodel. Overskrifterne giver god mening og skaber en god sammenhæng til den, for de fleste, velkendte kvalitetsmodel. FADD deltager gerne i det kommende arbejde med kvalitetsaftalen. Vi vil bidrage med indgående og aktuel viden om praksisfelterne og med fokus på områdets bredde og på etableringen af kloge målepunkter, der kan vurdere kvaliteten eller mangel på samme.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) anbefaler, at kvalitetsaftalen udarbejdes med tydelig inspiration fra kvalitetsmodellen, der allerede i dag anvendes af socialtilsynene.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, om der er en fejl, at der her henvises til kvalitetsmodellen og ikke kvalitetsaftalen på side 50 i udkastet til lovforslag om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, samt at man med fordel kan præcisere/skrive frem, hvorvidt man ønsker at socialtilsynene skal anvende ”kvalitetsmodellen” i deres tilsyn, eller om deres tilsyn også skal tage udgangspunkt i den nævnte kvalitetsaftale.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår bl.a. af *aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frihed og Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge* i initiativ 2 om styrket myndighedsansvar for dagbehandlingstilbud (fremover behandlings- og specialunder-

visningstilbud) (side 8), at: ”I kvalitetsaftalen aftales både kvalitetsstandarder for undervisningen og den socialpædagogiske støtte og behandling. Der udarbejdes en kvalitetsmodel, der i lighed med kvalitetsmodellen på socialområdet opstiller en række kvalitetsstandarder med henblik på at minimere unødigt bureaukrati.”

Det fremgår endvidere af initiativ 4 om styrket myndighedsansvar for interne skoler på anbringelsessteder (side 14), at: ”Der udarbejdes en kvalitetsmodel for undervisningen, der i lighed med kvalitetsmodellen på socialområdet opstiller en række kvalitetsstandarder.”

Det er således forudsat i aftalen, at der etableres en kvalitetsmodel for behandlings- og specialundervisningstilbud og for specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem, i lighed med kvalitetsmodellen på socialområdet.

På samme måde som kvalitetsmodellen på socialområdet er knyttet til socialtilsynets tilsyn, vil kvalitetsmodellen på nærværende område blive knyttet til tilsynet med området. Den nærmere kobling mellem kvalitetsmodellen og tilsynet vil dog skulle ske gennem kvalitetsaftalen mellem tilbuddet og beliggenhedskommunen, da godkendelsen af tilbuddet efter den politiske aftale skal ske i form af indgåelse af kvalitetsaftalen.

Den nærmere kvalitetsmodel vil blive udformet i samarbejde med relevante interessenter, og vil blive baseret på sektorens erfaringer med at føre tilsyn med interne skoler på dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.5.3.3. Økonomisk tilsyn med behandlings- og specialundervisningstilbud

Dansk Erhverv (DE) bemærker mere overordnet, at hvis formålet er at understøtte muligheden for et effektivt tilsyn med tilbuddenes økonomi og sikre gennemsigtighed, bør der også være en gennemgang af den kommunale økonomi med henblik på at sikre, at alle faktorer medregnes på en retfærdig og gennemsigtig måde på baggrund af samtlige budgetterede direkte og indirekte langsigtede omkostninger. DE har endvidere en række konkrete bemærkninger til kravene til økonomisk kvalitet, herunder:

- at der bør etableres en uafhængig kontrolenhed under Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, som skal sikre ensartet og korrekt beregning af afregningspriser for ikke-offentlige leverandører eller gennem revisorpåtegnede regnskaber på enhedsniveau,
- at den store grad af skøn, som lovforslaget tildeler det kommunale tilsyn, indskrænkes med tydelige kvalitetsindikatorer,
- at lovforslaget i dets nuværende form konkurrenceforvrider, når de offentlige tilbud ikke underlægges de samme krav som de ikke-offentlige,
- at det bør præciseres, hvad der menes med, at ”et behandlings- og specialundervisningstilbud, der vedblivende ikke modtager elever/børn og unge, ikke vil være økonomisk bæredygtigt”, i bemærkningerne til lovforslagets § 4, stk. 1,
- at ”den fornødne kvalitet” bliver kvalificeret, så der i stedet står ”den fornødne behandlings- og undervisningskvalitet” i lovforslagets § 5, stk. 1,

- at kommunale og regionale behandlings- og specialundervisningstilbud også bør aflægge regnskab efter reglerne herom i årsregnskabsloven, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 6, stk. 1, nr. 2, da det i højere grad skaber gennemsigtighed og mulighed for sammenligning,
- at kravene i lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 1 og 2, om vurdering af økonomisk bæredygtighed og gennemsigtighed også skal gælde for kommunale og regionale behandlings- og specialundervisningstilbud,
- at det bør præciseres, hvad der menes med økonomisk bæredygtigt tilbud i lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 1,
- at kravet i lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 3, om oplysning om udbetalt udbytte udgår, da denne oplysning allerede skal oplyses efter årsregnskabsloven, og da udbetalt udbytte ikke kan være relevant i forhold til at vurdere, om en privat leverandør lever op til både kvalitetskrav og økonomisk bæredygtighed,
- at det bør præciseres, hvordan et rimeligt forhold mellem pris og kvalitet i budgettet for tilbuddet vurderes, i bemærkningerne til lovforslagets § 6, stk. 3, nr. 1,
- at nystartede private behandlings- og specialundervisningstilbud ikke bør være underlagt krav om, at deres soliditetsgrad er rimelig, jf. lovforslagets § 6, stk. 3, nr. 3, i en periode,
- at kommunalbestyrelsens vurdering af løn til ledelsen i private tilbud, jf. lovforslagets § 6, stk. 4, udgår, da vurderingen ikke vil være nødvendig for at sikre tilbuddets kvalitet og økonomi, og det er en uhensigtsmæssig indblanding i private virksomheders frihed til selv at tilrettelægge sin virksomheds drift,
- at uvedkommende udgifter efter lovforslagets § 7, stk. 1, nr. 2, for tilbuddets virksomhed bør præciseres yderligere,
- at kravet om udarbejdelse af en selvstændig rapport, der indeholder økonomiske nøgletal, som allerede fremgår af behandlings- og specialundervisningstilbuddets årsregnskab, efter lovforslagets § 7, stk. 2, udgår, og
- at der stilles krav om ekstern revision af tilbuddenes budget og regnskab for at sikre armslængde til tilbuddenes kunder.

Danske Regioner bemærker, at efter lovforslagets § 6 bliver økonomien mellem bodelen og undervisningsdelen på et bosted adskilt. Det fremgår ikke tydeligt, om der i denne adskillelse kan arbejdes med to forskellige takster som fx en skoletakst og en værkstedstakst.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) konstaterer, at det kun er ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud, der skal vurderes i forhold til tilbuddets økonomiske bæredygtighed, og hvorvidt der er gennemsigtighed i tilbuddets økonomi. Dette finder FADD urimeligt og det efterlader en ikke væsentlig forskelsbehandling, der kan skævvride området. FADD vurderer, at kommunalbestyrelsen ved vurderingen af de økonomiske forhold overlades for stor grad af skøn. Det er værd at bemærke, at nogle af de mest specialiserede behandlings- og specialundervisningstilbud drives af ikke-offentlige aktører, hvorfor det kommunale kendskab til området, i forhold til målgruppe, faglighed mv., i flere tilfælde må vurderes lavere end det pågældende behandlings- og specialundervisningstilbuds kendskab. FADD finder det endvidere retssikkerhedsmæssigt ganske problematisk, at kommunalbestyrelsen skal vurdere behandlings- og specialundervisningstilbuddets udgifter til løn til ledelsen, og at oplysningerne vil kunne indgå i beslutningsgrundlaget, når der skal vælges behandlings-

og specialundervisningstilbud til konkrete børn eller unge. FADD er bekendt med, at sociale tilbud vurderes ud fra de samme forhold. Det er dog her væsentligt at bemærke, at tilsynet føres og godkendes af socialtilsynet – ikke en kommunal myndighed. Hvis der skal tilstræbes en vis ensartethed på tværs af tilbud, bør socialtilsynet i praksis stå for vurderingen af tilbuddets økonomiske forhold og kommunalbestyrelsen skal forpligtes til at følge deres indstilling.

KL bemærker, at krav om godkendelse af årsbudgettet indebærer en betydelig ændring i forhold til tidligere praksis i kommunerne. Opgaven inkluderer flere vurderinger, såsom at sikre sammenhæng mellem den faglige indsats og de afsatte økonomiske ressourcer, uvedkommende udgifter, ansvarlig forvaltning af offentlige midler og en adskillelse af poster til undervisning i det samlede årsbudget. Det vil medføre behov for opkvalificering af medarbejdere samt ansættelse af nye kompetencer. Kommuner med kun ét enkelt behandlings- og specialundervisningstilbud vil være særligt udfordret ift. at skulle opbygge kompetencer.

KL bemærker endvidere, at det er en udfordrende opgave for kommunerne at skelne mellem undervisningsopgaverne og behandling. Særligt er det vanskeligt for kommunerne, når der ikke må udbetales udbytte på undervisning, men at der gerne må udbetales udbytte på behandlingen. Tilsynet vil derfor baseres på et skøn, som må forventes at variere fra kommune til kommune.

KL bemærker herudover, at lovforslaget foreslår, at kommunale og regionale tilbud fremover skal leve op til lignende krav om gennemsigtighed, økonomisk bæredygtighed og sammenhæng mellem pris og kvalitet. KL mener, at dette enkelte punkt vil øge bureaukratiet og gøre det markant mere forvaltningsmæssigt krævende at beregne de konkrete udgifter. Problemstillingen omfatter flere aspekter, herunder at kommunerne ikke altid anvender de samme kontoopgørelser for fx bygningerne. Dette kan resultere i udfordringer med at sammenligne og vurdere økonomiske data på tværs af kommunerne og de ikke-offentlige tilbud. Det kan skabe yderligere kompleksitet i arbejdet med økonomisk gennemsigtighed og sammenhæng mellem pris og kvalitet.

Selveje Danmark anbefaler, at lovforslaget skelner mellem de ikke-offentlige organisationsformer, henholdsvis private og selvejende organisationer. Det er væsentligt at skelne mellem private virksomheder og selvejende organisationer, som arbejder not-for-profit, og som alene opererer ud fra formålet at gøre en forskel for de børn og unge, som anvender tilbuddet. Selveje Danmark mener ikke, at lovforslaget øger den økonomiske gennemsigtighed eller sammenlignelighed på tværs af offentlige og ikke-offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud, når der stilles forskellige krav til tilbuddene i kvalitetsaftalerne. Uden økonomisk gennemsigtighed er det ikke muligt at sammenligne tilbud på tværs og dermed sikre, at borgere får den mest kvalificerede indsats til prisen. Lovforslaget i dets nuværende form konkurrenceforvrider, når de offentlige tilbud ikke underlægges de samme krav som de ikke-offentlige.

Selveje Danmark bemærker, at kommunerne skal tage stilling til en række forhold, som de har begrænsede forudsætninger for at vurdere, f.eks. ledelsens løn. Flere af de nye tiltag bidrager ikke til den politiske ambition om at styrke kvaliteten i behandlings- og specialundervisningstilbuddene, men trækker snarere ressourcer fra kerneopgaven til bureaukratiske øvelser. Selveje Danmark vil desuden foreslå, at der stilles kompetencekrav til den kommunale tilsynsførende, så det sikres, at tilsynsførende besidder relevant faglig viden på såvel undervisnings- og socialområdet. Selveje Danmark anbefaler endvidere, at:

- den store grad af skøn, som lovforslaget tildeler det kommunale tilsyn indskrænkes, så der sikres en ensartethed på tværs at kommunegrænser, og behandlings- og specialundervisningstilbuds retssikkerhed styrkes,
- § 6, stk. 2, nr. 1 og 2, også kommer til at gælde for offentlige behandlings- og specialundervisningstilbud,
- der differentieres i soliditetsgraden afhængig af, hvor længe tilbuddet har eksisteret, jf. § 6, stk. 3, nr. 3,
- kommunalbestyrelsens vurdering af behandlings- og specialundervisningstilbuddet lønudgifter til ledelse, jf. § 6, stk. 4, i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud, ikke må indgå i beslutningsgrundlaget, når der vælges behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, og
- § 7, stk. 2, udgår fra lovforslaget, så behandlings- og specialundervisningstilbud ikke pålægges at udarbejde en selvstændig rapport, der indeholder økonomiske nøgletal, som allerede fremgår af behandlings- og specialundervisningstilbuddets årsregnskab.

Socialtilsyn Nord foreslår, at krav til indsendelsesfrister og regnskabsår i forbindelse med indgåelsen af aftale samt krav om, at årsbudgettet godkendes før året går i gang, skrives i loven eller i en bekendtgørelse til loven, således at de standardiseret krav om eksempelvis regnskabsår ikke skal fremgå af en kvalitetsaftale, men at der blot kan henvises til overholdelse af kravene i loven eller bekendtgørelsen.

Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening er meget tilfredse med, at specialtilbuddene ikke skal være et profitforetagende, men derimod et tilbud der kvalitetssikres på flere organisatoriske parametre.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Rammerne for det økonomiske tilsyn med behandlings- og specialundervisningstilbud er besluttet ved den politiske aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge. Der henvises til aftalens initiativ 3.

DE og Selveje Danmark har anført, at forskelle i de økonomiske krav mellem offentlige og private behandlings- og specialundervisningstilbud modvirker sammenligninger på tværs og derfor kan være konkurrenceforvridende. Hertil bemærkes, at lovforslagets § 11, stk. 2, indeholder krav om vurdering af, om et privat behandlings- og specialundervisningstilbud er økonomisk bæredygtigt, om der er gennemsigthed i tilbuddets økonomi og i hvilket omfang, der er udbetalt udbytte de seneste 5 år. Disse vurderinger vil ikke være relevante i forhold til kommunale og regionale behandlings- og specialundervisningstilbud, hvor et underskud i tilbuddet vil blive dækket af den pågældende kommune eller region, hvor budgetter og regnskaber skal udarbejdes i overensstemmelse med de detaljerede krav herfor, og hvor der ikke er mulighed for at udbetale udbytte. Det bemærkes endvidere, at lovforslagets § 11, stk. 2, nr. 1, stiller krav om, at kommunalbestyrelsen sikrer, at private behandlings- og specialundervisningstilbuds soliditetsgrad er rimelig set i forhold til tilbuddets alder og specialiseringsgrad. Dette krav er ikke meningsfyldt i forhold til kommunale og regionale tilbud, der som nævnt vil kunne få dækket et underskud af den pågældende kommune eller region. Det bemærkes herudover, at lovforslagets § 11, stk. 2,

nr. 5, stiller krav om, at kommunalbestyrelsen vurderer private behandlings- og specialundervisningstilbuds udgifter til løn til ledelsen. Dette krav vurderes ikke relevant for kommunale og regionale tilbud, hvor ledelsen vil være omfattet af reglerne for offentligt ansatte.

Det er endvidere anført, at kommunalbestyrelsernes vurderinger af henholdsvis udbetalt udbytte og løn til ledelsen bør udgå. Det bemærkes hertil, at omfanget af udbetalt udbytte og løn til ledelsen indgår ved kommunalbestyrelsens – og dermed andre kommuner, der måtte henvende sig med et ønske om at bruge tilbuddet – vurdering af, hvor stor en del af betalingen, der går til den undervisning og socialpædagogiske støtte, som barnet eller den unge har behov for. Denne vurdering vil også have betydning for, om kommunen vil kunne opfylde det revisionsmæssige krav om sparsommelighed i anvendelsen af offentlige midler.

Det er herudover anført, at kommunalbestyrelserne overlades et for stort skøn, herunder i tilfælde, hvor kommunerne ikke har det fornødne kendskab til området til at foretage skønnet, eller hvor risikoen for forskellig praksis i kommunerne vil kunne give anledning til spørgsmål om retssikkerheden for private behandlings- og specialundervisningstilbud. Det bemærkes hertil, at det beror på en politisk afvejning, om det er mest hensigtsmæssigt, at der fastsættes præcise – og dermed mindre fleksible – regler på et område, eller om en myndighed i stedet indrømmes et skøn i konkrete situationer. Ved denne afvejning indgår, at offentlige myndigheder er omfattet af de forvaltningsretlige regler og principper, som indebærer, at skøn skal foretages inden for rammerne af gældende ret og på grundlag af lovlige kriterier, og som stiller krav til den enkelte medarbejders habilitet. Det bemærkes i denne forbindelse, at det enkelte behandlings- og specialundervisningstilbuds ejerforhold ikke vil være et lovligt kriterium, medmindre dette følger af loven eller dens bemærkninger.

Det er foreslået, at begrebet ”den fornødne kvalitet” i lovforslagets § 10, stk. 1, bliver kvalificeret, så der i stedet står ”den fornødne behandlings- og undervisningskvalitet”. Det bemærkes, at en sådan ændring vil indebære, at kommunalbestyrelsen ikke vil skulle foretage en vurdering af, om det enkelte behandlings- og specialundervisningstilbud har den fornødne økonomiske kvalitet i forbindelse med indgåelsen af kvalitetsaftale.

Der er stillet forslag om, at krav til indsendelsesfrister og regnskabsår i forbindelse med indgåelsen af aftale samt krav om, at årsbudgettet godkendes før året går i gang, skrives i loven eller i en bekendtgørelse til loven. Det bemærkes hertil, at det er forventningen, at de krav, der er beskrevet ganske præcist i bemærkningerne til loven, vil indgå ved udmøntningen af de bemyndigelser, der fremgår af loven. Der må således forventes fastsat bestemmelser om, at årsbudgettet skal være godkendt før året går i gang, og om, at der skal tages stilling til indsendelsesfrister og regnskabsår ved indgåelsen af kvalitetsaftaler, men at der ikke vil blive fastsat regler om regnskabsåret for alle behandlings- og specialundervisningstilbud.

KL har anført, at det vil være en udfordrende opgave for kommunerne at skelne mellem undervisningsopgaverne og behandling, herunder med hensyn til muligheden for at udbetale udbytte, og at godkendelse af årsbudgettet vil stille nye krav til kommunerne. Det bemærkes hertil, at der ikke er hjemmel i den gældende folkeskolelov til at betale en merpris for undervisning. Kommunerne skal derfor sikre, at den pris, som de betaler for undervisning på interne skoler på private dagbehandlingstilbud og anbrin-

gelsessteder, udelukkende anvendes til formålet. Det følger endvidere af § 15, stk. 1, nr. 5, i bekendtgørelse nr. 693 af 26. maj 2020 om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand efter folkeskoleloven i dagbehandlingstilbud og på anbringelsessteder, at der skal være indgået en overenskomst om undervisningens omfang, indhold og tilrettelæggelse på den interne skole, som bl.a. omfatter budgettet for undervisningen og aflæggelse af regnskab. Der henvises til høringsnotatets pkt. 4.5.3.4, hvor den del af tilsynet, der vil kunne aftales udført af socialtilsynet, er omtalt nærmere.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.5.3.4. Aftaler om socialtilsynets tilsynsopgaver på behandlings- og specialundervisningstilbud
6-byerne (Odense Kommune) bemærker, at kommunens vurdering af den nye lovgivning – hvis den fastholdes i sin nuværende form – er, at tilsynet med de private leverandører vil kræve medarbejdere med særlige kompetencer på det økonomiske felt. Det vil ikke være alle kommuner, der vil have disse kompetencer og kapacitet til at påtage sig opgaven, og det vil kræve udgifter til nyt kompetent personale.

Dansk Erhverv (DE) anbefaler – med henvisning til Selveje Danmark – at kommunalbestyrelsen indkøber socialtilsynet til at føre såvel det økonomiske tilsyn som tilsynet med det socialpædagogiske arbejde og behandling på behandlings- og specialundervisningstilbud. Ydermere, at det indskrives i lovteksten, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at følge socialtilsynets vurdering. Kun dermed garanteres en vis ensartethed ift. tilsynsvurderinger og kvalitetsniveau. DE anbefaler endvidere, at den store grad af skøn, som lovforslaget tildeler tilsynet indskrænkes, så der sikres en ensartethed på tværs af kommunegrænser, og behandlings- og specialundervisningstilbuds retssikkerhed styrkes.

KL bemærker, at det er grundlæggende uklart, hvad opgaven med at ”føre tilsyn med kvaliteten af foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling, der ydes efter lov om social service og den indgåede kvalitetsaftale”, omfatter. KL anbefaler, at beliggenhedskommunen selv godkender og fører tilsyn med behandlings- og specialundervisningstilbud. Hvis kommunen på grund af fx manglende kompetencer eller andet, ønsker at købe en ekstern leverandør til at udføre tilsynet med dele eller hele tilbuddet, skal det være muligt for kommunen. Hvis det fastholdes, at socialtilsynet skal føre tilsyn med ”foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling”, skal det tilsynets opgave tydeliggøres i lovgivningen.

KL bemærker, at der ikke er nogen beskrivelse af vilkårene for den aftale, som kommunalbestyrelsen indgår med socialtilsynet om at føre tilsyn med kvaliteten af pædagogisk støtte og behandling efter lov om social service og kvalitetsaftalen. Det er uhensigtsmæssigt, at socialtilsynets tilsyn skal basere sig på individuelle kvalitetsaftaler indgået mellem kommunen og hvert enkelt tilbud. Desuden vil det være forbundet med et meget stort administrativt arbejde for både stedlige kommuner og socialtilsyn at indgå sådanne aftaler dels mellem kommune og tilbud, dels mellem kommune og socialtilsyn. KL foreslår, at det konkretiseres i lovforslaget, at de aftaler, som socialtilsynet skal indgå med kommunerne, er standardaftaler.

KL bemærker, at det fremgår, at procesbeslutninger ikke kan overlades til socialtilsynet. KL forstår det sådan, at procesbeslutninger vedrørende beliggenhedskommunernes afgørelsesvirksomhed ikke kan overlades til socialtilsynene, men at socialtilsynene kan tilrettelægge og træffe beslutninger i relation til

udførelsen af tilsynsopgaven. Det kan imidlertid også forstås sådan, at socialtilsynene ikke kan tilrettelægge den praktiske udførelse af tilsynsopgaven. KL mener, at det vil være en forudsætning for effektiv implementering af lovforslaget, at der på forhånd er fastlagt klare og tydelige rammer for tilsynets opgaver. Eventuelle uklarheder omkring grundlæggende spørgsmål vil medføre omfattende administrative byrder.

KL bemærker, at der ikke er adgang for socialtilsynet til at indhente relevante oplysninger. Det må forventes, at den manglende adgang vil medføre en mere ressourcekrævende og forlænget sagsbehandlingstid. Derudover er det KL's vurdering, at det er en udfordring i forhold til gennemsigthed, at oplysningerne skal gå gennem beliggenhedskommunen, fordi behandlings- og specialundervisningstilbudet ikke vil vide, hvilke oplysninger socialtilsynet modtager. Det bør tydeliggøres, hvor og hvordan socialtilsynet skal tilegne sig viden og få oplysninger om den konkrete opgave, og hvor og hvordan socialtilsynet skal orienteres om ændringer i tilbuddenes kvalitetsaftaler. KL foreslår, at der hjemles en adgang til, at socialtilsynet selv kan indhente relevante oplysninger fra behandlings- og specialundervisningstilbudet, og at det sikres at socialtilsynet får de nødvendige økonomiske oplysninger om tilbuddet, særligt for at kunne vurdere, om der er sammenhæng imellem pris og kvalitet.

Selveje Danmark anbefaler, at kommunalbestyrelsen indkøber socialtilsynet til at føre såvel det økonomiske tilsyn som tilsynet med det socialpædagogiske arbejde og behandling på behandlings- og specialundervisningstilbud. Ydermere, at det indskrives i lovteksten, at kommunalbestyrelsen forpligtes til at følge socialtilsynets vurdering. Kun dermed garanteres en vis ensartethed ift. tilsynsvurderinger og kvalitetsniveau.

Social- og Boligstyrelsen bemærker at man med fordel kan præcisere, hvorvidt man ønsker at kommunalbestyrelserne frit kan vælge hvilket socialtilsyn man vil indgå aftale med (der er et socialtilsyn pr. region). Såfremt intentionen er, at kommunalbestyrelserne frit skal kunne vælge, hvilket socialtilsyn man ønsker at indgå aftale med, bemærker Social- og Boligstyrelsen uhensigtsmæssigheden i at lade forholdet være aftaleretligt reguleret, herunder særligt i forhold til hvad de enkelte tilsyn f.eks. vil prissætte en sådan opgave til.

Socialtilsyn Hovedstaden vil helt grundlæggende foretrække, at det nærmere indhold af socialtilsynenes tilsyn med de omfattede tilbud fastlægges ved lov, fremfor i individuelle aftaler med hver enkelt kommune. Socialtilsynet mener ikke, at det vil hindre, at kommunerne fx kan have forskelligt serviceniveau eller foretage forskellige prioriteringer. Men det vil sikre, at der stilles de samme grundlæggende krav til kvaliteten, uanset hvilken kommune et tilbud er beliggende i. Socialtilsynet bemærker, at der i modellen lægges op til, at ansvaret for at følge op på socialtilsynets vurdering af kvaliteten forbliver hos den stedlige kommunalbestyrelse. Det er en politisk vurdering, hvorvidt det er hensigtsmæssigt. Socialtilsynet forstår det således, at socialtilsynet ikke kan træffe afgørelse om fx påbud, skærpet tilsyn eller tilbagetrækning af godkendelse. Der bør i den forbindelse tages klart stilling til, om socialtilsynet skal have andre reaktionsmuligheder, f.eks. ift. at kunne udføre ekstra tilsyn, indkalde til dialogmøder mv., eller om socialtilsynet alene skal orientere den stedlige kommune. Socialtilsynet foreslår, at det overvejes at stille krav til den stedlige kommunes behandling af og reaktion på oplysninger om lav kvalitet i et tilbud beliggende i kommunen, herunder i forhold til den stedlige kommunes videregivelse af oplysninger fra tilbuddet til socialtilsynet. Socialtilsynet bemærker, at det er grundlæggende uklart, hvad opgaven med at

”føre tilsyn med kvaliteten af foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling, der ydes efter lov om social service og den indgåede kvalitetsaftale” (den foreslåede § 8, stk. 2), omfatter.

Socialtilsyn Midt bemærker, at mange tilbud i dag allerede skal forholde sig til en lang række forskellige tilsyn. Socialtilsyn Midt anser det derfor som mest hensigtsmæssigt hvis tilsynet følger det stedlige tilsyn eller specialisttilsynet, hvis tilbuddet er underlagt et sådant. Alternativt kunne man tale for, at området organiseres som en specialistfunktion da hvert enkelt tilsyn vil have en relativt begrænset mængde tilbud med behandlings- og specialundervisningstilbud. Dette for at sikre, at der er tilstrækkelig kompetence på området. Socialtilsynet vurderer herudover ikke, at beliggenhedskommunen frit kan vælge, hvilket socialtilsyn, der skal indgås en aftale med, og anbefaler, at lovforslagets § 8 præciseres, såfremt ønsket er at sikre overensstemmelse med socialtilsynenes nuværende geografiske kompetenceområder.

Socialtilsyn Nord bemærker, at der i lovforslaget ikke fremgår nogen beskrivelse af vilkår for aftalen mellem kommunalbestyrelsen og socialtilsynet. Socialtilsynet foreslår, at det konkretiseres i lovforslaget, om de aftaler, som socialtilsynet skal indgå med kommunerne, er standardaftaler, så socialtilsynet kommer til at levere helt samme tilsyn til alle tilbud, eller om der bliver mulighed for at lave forskellige aftaler med forskellige kommuner afhængigt af omfanget af opgaven. Her kunne der for eksempel være tale om behov for ekstra tilsyn eller et tilsynsbesøg af længere varighed, i forbindelse med sanktionssager eller kvalitetsmangler. Socialtilsynet bemærker, at oplysningen om koncernforhold er også relevant i forhold til, hvilket socialtilsyn der skal føre tilsyn med det konkrete behandlings- og specialundervisningstilbud på grund af socialtilsynenes specialistfunktioner, som fremgår af lov om socialtilsyn § 2, stk. 3. Socialtilsynet foreslår, at beliggenhedskommunerne forpligtes til at koordinere med hinanden i forhold til tilbud, der er del af en koncern eller en koncernlignende konstruktion, som har behandlings- og specialundervisningstilbud, der er beliggende i flere kommuner. Dette gælder særligt de koncerner eller koncernlignende konstruktioner, der har tilbud på både Sjælland og i Jylland, hvor de ikke vil være underlagt pædagogisk tilsyn fra samme socialtilsyn.

Socialtilsyn Syd bemærker endvidere, at procesbeslutninger vedrørende beliggenhedskommunernes afgørelsesvirksomhed ikke ses at kunne overlades til socialtilsynene, men at socialtilsynene kan tilrettelægge og træffe beslutninger i relation til udførelsen af tilsynsopgaven. Det kan imidlertid også forstås sådan, at socialtilsynene ikke kan tilrettelægge den praktiske udførelse af tilsynsopgaven. Sådanne uklarheder omkring grundlæggende spørgsmål medfører omfattende administrative byrder, og det vil derfor være en forudsætning for effektiv implementering af forslaget, at der på forhånd er fastlagt klare og tydelige rammer. I forhold til stedlig kompetence forstår Socialtilsyn Syd den foreslåede § 8, stk. 2, med bemærkninger sådan, at der med henvisningen til § 2 i lov om socialtilsyn henvises til den heraf følgende stedlige kompetence.

Socialtilsyn Øst anbefaler, at det i den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 2, i forslaget tydeliggøres at kommunalbestyrelsen skal indgå aftalen med socialtilsynet i vedkommende region, hvilket er det, som fremgår af bemærkningerne til den foreslåede § 21 i lovforslaget.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilket socialtilsyn, den enkelte beliggenhedskommune vil kunne indgå aftale med, fremgår det af den foreslåede bestemmelse i lovudkast af lov om behandlings- og specialundervisningstilbud § 8, stk. 2, som sendt i ekstern høring, at aftalen indgås med ”socialtilsynet, jf. § 2 i lov om socialtilsyn”. Socialtilsynslovens § 2 indeholder de nærmere regler om, hvilket af de fem socialtilsyn, der har stedlig kompetence i forhold til et socialt tilbud. Bestemmelsen angiver, hvilken kommune, der varetager socialtilsynets opgaver i et givent geografisk område, jf. stk. 2 og 3, men også en bemyndigelse til, at social- og boligministeren kan fastsætte regler om hel eller delvis fravigelse af stk. 2 og 3 og om ansvaret for varetagelsen af særlige opgaver, jf. stk. 6. Det er præciseret i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, at disse regler finder anvendelse ved identifikationen af, hvilke(t) socialtilsyn den enkelte beliggenhedskommune skal indgå aftale med.

Der er herudover rejst spørgsmål om, hvilke dele af behandlings- og specialundervisningstilbuddet aktiviteter og kvalitetsaftalen, der vil være omfattet af aftalen om socialtilsynets gennemførelse af tilsynet.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 2, i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud, at aftalen skal omfatte *”tilsyn med kvaliteten af foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling, der ydes efter lov om social service og den indgåede kvalitetsaftale”*. Begrebet ”foranstaltninger i form af pædagogisk støtte og behandling” er anvendt konsistent i lovudkastet til at beskrive den del af behandlings- og specialundervisningstilbuddet, der er reguleret i lov om social service. I forlængelse af vedtagelsen af barnets lov er begrebsanvendelsen ændret til *”sociale indsatser i form af pædagogisk støtte og behandling”*. Der henvises især til lovforslagets § 1 og § 4, stk. 1. Den tilsynsopgave, der skal indgås aftale med socialtilsynet om at udføre, vil således omfatte kvaliteten af den socialpædagogiske indsats på baggrund af kvalitetsaftalen. Derudover kan der indgås aftale med socialtilsynet eller et revisorfirma, som kan bistå med det økonomiske tilsyn.

Der er endvidere rejst spørgsmål om, hvorvidt socialtilsynet vil kunne blive tillagt beslutningskompetence i visse tilfælde, samt om socialtilsynet vil kunne tillægges en direkte adgang til at indhente oplysninger fra behandlings- og specialundervisningstilbuddene.

Det bemærkes hertil, at det følger af *aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistiske Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge* i initiativ 6 om styrket tilsyn, rejsehold og implementeringspulje (side 18) under overskriften ”Kommunalt tilsyn”, at:

”Der stilles krav om, at kommunerne skal indgå aftale med socialtilsynet om at udføre tilsynet med den socialfaglige del af tilbuddene. Den del af tilsynsopgaven, der har karakter af myndighedsudøvelse som fx iværksættelse af sanktioner, vil dog fortsat henhøre under den stedlige kommune.”

Henset til, at socialtilsynets tilsynsopgave vil være afledt af kommunalbestyrelsens tilsynsopgave, således at socialtilsynet alene vil kunne varetage tilsynet, i det omfang opgaven udføres efter aftale med kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen, findes det mest korrekt, at socialtilsynets adgang til at indhente oplysninger fra behandlings- og specialundervisningstilbuddene fastlægges sammen med det øvrige indhold af aftalen mellem beliggenhedskommunen og socialtilsynet.

Der er rejst spørgsmål om, hvorvidt indholdet af samarbejdet mellem beliggenhedskommunen og socialtilsynet bør være reguleret ved lov fremfor individuelle aftaler. Bestemmelsen i lovforslagets § 12, stk. 4, er derfor ændret, således at børne- og undervisningsministeren forpligtes til at udstede regler herom efter forhandling med social- og boligministeren. Det er endvidere præciseret, at det er forventningen, at bestemmelserne i lovforslagets § 12, stk. 4, vil blive udmøntet således, at der fastsættes forholdsvis præcise minimumskrav til, hvad socialtilsynet skal føre tilsyn med, således at det vil være muligt at etablere en standardaftale som udgangspunkt for socialtilsynets opgavevaretagelse. Det vil dog være op til det enkelte socialtilsyn, om dette vil acceptere konkrete tilpasninger i aftalegrundlaget. Det kunne fx være i forhold til mindre kommuner med få behandlings- og specialundervisningstilbud, som derfor har et større behov for at kunne trække på socialtilsynets kompetencer.

Bemærkningerne har herefter ikke givet anledning til yderligere ændringer i lovforslagene.

4.5.4. Statsligt tilsyn

Danske Regioner finder det positivt med en statslig kvalitetssikring, hvor der både føres tilsyn med, at kommunalbestyrelsen indgår kvalitetsaftale, og at kommunalbestyrelsen påser, at specialundervisning overholder kravene til undervisning.

Friskolerne bemærker, at børne- og undervisningsministeren skal føre tilsyn med kommunernes tilsyn af tilbuddene, og henleder opmærksomheden på, at tilsyn af tilsyn kan skabe u hensigtsmæssig administration og vanskeligheder med at efterleve de forskellige tilsynsmyndigheders krav.

Selveje Danmark bemærker, at børne- og undervisningsministeren efter den foreslåede bestemmelse i folkeskolelovens § 57 f skal føre tilsyn med, at kommunalbestyrelsen indgår kvalitetsaftale efter § 22 b om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand med behandlings- og specialundervisningstilbud, døgninstitutioner og opholdssteder, der er beliggende i kommunen. Det fremgår, jf. stk. 3, at hvis kommunalbestyrelsen ikke opfylder kravene om indgåelse af en kvalitetsaftale, kan ministeren give kommunalbestyrelsen påbud om ikke at benytte tilbuddet. Selveje Danmark anbefaler, at bestemmelsen omformuleres, så det kræves, at beliggenhedskommunen går i dialog med behandlings- og specialundervisningstilbuddet om indgåelse af kvalitetsaftale. Det bør kun gælde, at kommunen får påbud om ikke at benytte tilbuddet, hvis kommunen benytter sig af tilbuddet, når det [ikke] har kunne leve op til kvalitetsaftalens krav, jf. § 22 b, stk. 3.

Skolelederforeningen bemærker, at det fremgår, at børne- og undervisningsministeren fører tilsyn med, at kommunalbestyrelsen indgår kvalitetsaftale, samt påser at specialundervisningstilbud på døgninstitutioner og opholdssteder overholder kravene til undervisningen og har den fornødne kvalitet. I den forbindelse ønsker Skolelederforeningen at påpege, at de bedste betingelser for undervisning af tilfredsstillende karakter skabes gennem dialog og understøttelse af skoler, frem for kontrol og sanktioner. Tilsynene bør baseres på en grundlæggende tillid til, at både skole og forvaltning har kvalitet for øje trods barrierer, og en forståelse for at kvalitet skabes lokalt i interaktionen med børn, unge og medarbejdere. Også forståelsen af data spiller en vigtig rolle i denne sammenhæng. Skolelederforeningen forstår data som værende både kvalitative og kvantitative data, hvor én type data sjældent kan stå alene, men bør anvendes i sammenhæng og supplere andre typer data. Data giver således ikke et udtømmende svar og viser kun en del af helheden. Data om elever bør tolkes ud fra et nuanceret pædagogisk indblik i den

enkelte elev, hvorfor tilsyn med fokus på kvantitative indikatorer, hvor målbare tal/data sættes lig med kvalitet og håndteres med forudbestemte løsninger, bør undgås.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af *aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistiske Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge* (side 19), at: ”Det enkelte statslige tilsyn skal ligeledes styrkes hos Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Styrelsen skal fremover varetage kvalitetstilsynet med de kombinerede behandlings- og specialundervisningsinstitutioner på baggrund af kvalitetsindikatorer med undtagelse af den socialfaglige indsats, som skal varetages af de fem socialtilsyn efter aftale med kommunerne. Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn omfatter, om kommunerne sikrer, at undervisningen opfylder kravene i folkeskolelovgivningen, og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet får beføjelser til bl.a. at kunne iværksætte sanktioner i tilfælde af manglende kvalitet eller regeloverholdelse ved at give kommunerne påbud om at rette op på forholdene eller evt. afbryde samarbejdet med institutionen.”

Det betyder, at behandlings- og specialundervisningstilbud samt specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem skal være omfattet af Styrelsen for Undervisning og Kvalitets kvalitetstilsyn efter folkeskolelovens § 57 d, og at der skal etableres hjemmel til henholdsvis Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med kommunernes indgåelse af kvalitetsaftaler og Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn med kommunernes tilsyn med kvaliteten af undervisningen i behandlings- og specialundervisningstilbud, samt børne- og ungehjem.

Den første af de to nye hjemler fremgår af folkeskolelovens § 57 f, som affattet ved § 1, nr. 17, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v. Den anden af de to nye hjemler fremgår af folkeskolelovens § 57 g, som affattet samme sted.

Ved kvalitetstilsynet ses på, om skolerne har vedvarende dårlig kvalitet. Hvis dette er tilfældet vil det være op til kommunalbestyrelsen at sikre, at der tages hånd om dette i kvalitetsaftalen med tilbuddet og i tilsynet med dens overholdelse. De to supplerende kvalitetstilsyn i de foreslåede bestemmelser i folkeskolelovens §§ 57 f og 57 g vil skulle forholde sig til kvaliteten af kommunens varetagelse af myndighedsansvaret. De enkelte behandlings- og specialundervisningstilbud samt børne- og ungehjem vil således som udgangspunkt ikke blive mødt med forskellige krav fra forskellige myndigheder.

Med hensyn til Styrelsen for Undervisning og Kvalitets muligheder for at pålægge en kommunalbestyrelse at ophøre med at benytte et tilbud bemærkes, at det ikke vil være lovligt at henvise elever til og derfor ikke lovligt for behandlings- og specialundervisningstilbud, samt børne- og ungehjem at modtage elever til undervisning, hvis tilbuddet ikke har indgået kvalitetsaftale med beliggenhedskommunen herom. Det bemærkes, at det forudsættes, at kommunalbestyrelsen indgår kvalitetsaftale med de behandlings- og specialundervisningstilbud samt børne- og ungehjem, som måtte have indgivet ansøgning herom og opfylder betingelserne. Der henvises i denne forbindelse til høringsnotatets pkt. 4.3.2. Hvis den manglende kvalitetsaftale beror på kommunens forhold, vil tilbuddet kunne indbringe sagen for Ankestyrelsens kommunale tilsyn.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn vil blive tilrettelagt i overensstemmelse med den politiske aftale og lovforslagets bemærkninger, samt i lyset af de erfaringer om området, som styrelsen har adgang til. Det bemærkes i denne forbindelse – som det også fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 1 – at der løbende har været kritik af det undervisningstilbud, som elever på interne skoler (fremover behandlings- og specialundervisningstilbud og specialundervisningstilbud på børne- og ungehjem) har modtaget, herunder kritik af, at kvaliteten af undervisningen på nogle af de interne skoler er mangelfuld og utilstrækkelig, og at eleverne ikke modtager den undervisning, de har krav på efter folkeskoleloven.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.6. Tilbagekaldelse

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) anbefaler, at det præciseres i § 10 i lovforslag om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge, at tilbagekaldelse af godkendelse af et behandlings- og specialundervisningstilbud har opsættende virkning, hvis afgørelsen påklages.

FFADD og Selveje Danmark anbefaler videre, at det præciseres i § 22 c i forslaget om ændring af lov om folkeskolen, at tilbagekaldelse af godkendelse af et behandlings- og specialundervisningstilbud i tilknytning til et opholdssted eller døgninstitution har opsættende virkning i en klagebehandlingsperiode.

KL bemærker, at i lovforslaget og bemærkningerne fremgår det, at beliggenhedskommunen ikke kan træffe afgørelse om fx påbud og skærpet tilsyn med tilbuddet, som man kender fra lov om socialtilsyn. Den eneste mulighed for at sanktionere et behandlings- og specialundervisningstilbud er at tilbagekalde godkendelsen. Det er et drastisk indgreb, hvis det vurderes, at der er tale om forhold, som man forventer et behandlings- og specialundervisningstilbud kan rette op på. En lukning af et tilbud har også store konsekvenser for de børn, der går på skoletilbuddet. KL anbefaler, at der bliver indført muligheden for at give fx påbud og sætte et tilbud under skærpet påbud. De forskellige tiltag vil give kommunerne flere muligheder i dialog og samarbejde med behandlings- og specialundervisningstilbud, inden der bliver truet med at trække godkendelsen. Hertil kommer, at der bør tages klart stilling til, om Socialtilsynet skal have andre reaktionsmuligheder, fx ift., at kunne udføre ekstra tilsyn, indkalde til dialogmøder m.v., eller om socialtilsynet alene skal orientere den stedlige kommune.

Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS) finder det dog meget bekymrende, at sanktionen, hvis en kommune ikke vil indgå en kvalitetsaftale med et tilbud, alene er et påbud fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet om, at kommunen ikke må anvende det pågældende tilbud, da en kommune hermed kan vælge ikke at ville indgå samarbejde med andre tilbud end egne kommunale tilbud, hvilket ikke sikrer, at børn og unge kan visiteres til behandlings- og specialundervisningstilbud, der er specialiserede i netop de udfordringer, de kæmper med. LOS bemærker, at børne- og undervisningsministeren tildeles tilsynsbeføjelser med kommunerne, og dertil kan nedlægge påbud mod, at en kommune kan anvende et tilbud, hvis kommunen ikke har indgået en kvalitetsaftale med et pågældende specialundervisningstilbud. LOS bemærker, at specialundervisningstilbuddene ikke har mulighed for at klage, hvis ministeren fremsætter dette påbud, jf. § 16. LOS anbefaler, at tilbuddenes handlemuligheder tydeliggøres, herunder

at der åbnes op for muligheden for, at en anden kommune vil kunne indgå en kvalitetsaftale med det pågældende tilbud, i fald kommunen ønsker at henvise børn og unge til tilbuddet.

Selveje Danmark bemærker, at der ikke nødvendigvis ligger en forseelse til grund for at kommunalbestyrelsen tilbagekalder et tilbuds godkendelse. Det kan skyldes en række saglige grunde, fx en presset økonomi grundet ydre faktorer. Selveje Danmark anbefaler ligesom FADD, at tilbagekaldelse af en godkendelse har opsættende virkning.

Socialtilsyn Midt bemærker, at det med fordel kan præciseres, hvilke sanktionsmuligheder kommunalbestyrelsen har, hvis socialtilsynet afdækker mangelfuld kvalitet. Socialtilsynet finder det ikke tydeligt beskrevet i lovtæksten, at en sådan frist, som nævnt i § 22 c, stk. 1, i folkeskoleloven, kan knyttes til overholdelse af socialfaglige indsatser, idet der i folkeskolelovens § 22 c, stk. 2, henvises til undervisningen, og da der derudover alene er beskrevet, at godkendelse efter § 4 kan tilbagekaldes, hvis behandlings- og specialundervisningstilbud ikke opfylder betingelserne for godkendelse, jf. §§ 4-5.

Socialtilsyn Nord bemærker, at den eneste mulighed for at sanktionere et behandlings- og specialundervisningstilbud er at tilbagekalde godkendelsen. Det er et drastisk indgreb, hvis det vurderes, at der er tale om forhold, som, man forventer, et behandlings- og specialundervisningstilbud kan rette op på. Socialtilsynet Nord bemærker i lighed med Socialtilsynet Midt, at der mangler hjemmel til at den forudgående påbudsproces finder anvendelse på socialfaglige indsatser på behandlings- og specialundervisningstilbud, som § 10 er formuleret.

Socialtilsyn Nord stiller sig undrende for, om det er hensigten, at kommunerne skal indgå kvalitetsaftaler vedrørende samtlige behandlings- og specialundervisningstilbud, hvoraf der fremgår sanktionsmuligheder, som kan laves for individuelle tilbud. Hvis det er tilfældet, henstiller Socialtilsyn Nord til, at der i stedet lovgives om konkrete sanktionsmuligheder, som er ensartet på landsplan.

Socialtilsyn Øst bemærker, at lovforslaget lægger op til, at der alene vil være mulighed for at kommunalbestyrelsen kan inddrage en udstedt godkendelse, hvis det vurderes, at denne ikke længere kan oprettholdes. Der ses ikke at være hjemmel til udstedelse af andre sanktioner over for tilbuddene, som fx svarende til muligheden for påbud og skærpet tilsyn i lov om socialtilsyn. Socialtilsynet bemærker videre, at når der alene er mulighed for at inddrage en godkendelse, kan der være risiko for, at man vil have tilbud med manglende kvalitet, hvor manglerne ikke er tilstrækkelige til at godkendelse inddrages, og hvor kommunalbestyrelsen med den nuværende formulering ikke vil have mulighed for at tage andre skridt over for tilbuddet med henblik på at understøtte en positiv udvikling i kvaliteten. Socialtilsyn Øst anbefaler på den baggrund, at der gives sanktionshjemler i stil med de som fremgår af lov om socialtilsyn, idet disse erfaringsmæssig er hensigtsmæssige i forhold til at understøtte fokus på kvalitet og udvikling heraf.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det fremgår af *aftale af 16. marts 2022 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Frie Grønne, Al-*

ternativet og Kristendemokraterne om at styrke undervisningen for anbragte og udsatte børn og unge (side 8), at kvalitetsaftalen skal indeholde indhold om tilsynsfunktioner og sanktioner, hvis kvalitetsaftalen ikke overholdes.

Det fremgår endvidere af aftalen (side 19), at: ”Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsyn omfatter, om kommunerne sikrer, at undervisningen opfylder kravene i folkeskolelovgivningen, og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet får beføjelser til bl.a. at kunne iværksætte sanktioner i tilfælde af manglende kvalitet eller regeloverholdelse ved at give kommunerne påbud om at rette op på forholdene eller evt. afbryde samarbejdet med institutionen.”

Det er udmøntet i bestemmelserne om tilbagekaldelse i § 15 i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge og folkeskolelovens § 22 c som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v., hvor der samtidig er fastsat regler om processen ved tilbagekaldelse af kvalitetsaftaler, herunder krav om fastsættelse af en frist for, at tilbuddet opfylder kravene.

Processen er beskrevet i folkeskolelovens § 22 c, jf. ovenfor, hvortil der er henvist i § 15 i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge. Reglerne i § 22 c finder tilsvarende anvendelse, hvis et behandlings- og specialundervisningstilbud ikke opfylder betingelserne for godkendelse, jf. lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbuds § 15. Det betyder, at den beskrevne påbudsperiode i folkeskolelovens § 22 c, hvor kommunalbestyrelsen i tilfælde af, at undervisningen ikke opfylder kravene i kvalitetsaftalen, skal fastsætte en frist, inden for hvilken kravene skal være opfyldt, finder anvendelse ved tilbagekaldelse af kvalitetsaftaler indgået efter reglerne i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge. Hvis kravene fortsat ikke opfyldes, skal der gives et påbud om overholdelse af kravene. Kommunalbestyrelsen ophæver kvalitetsaftalen ved overtrædelsen af påbud.

Med henblik på at undgå misforståelser af sammenhængen mellem § 15 i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge og folkeskolelovens § 22 c som affattet ved § 1, nr. 12, i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v., er der foretaget en lovteknisk præcisering af bestemmelsen i § 15, stk. 1, 2. pkt., i lovforslaget om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

KL stiller i deres høringssvar forslag om at der bliver indført muligheden for at give fx påbud og sætte et tilbud under skærpet påbud.

Det fremgår af den politiske aftale (side 10), at ”Der stilles ikke krav om indberetning på Tilbudsportalen, oplysningspligt om støtte vedligeholdelsesarbejder, valuarvurderinger og skærpede krav til revisor og skærpede økonomiske tilsyn.”

Der er i flere høringssvar stillet forslag om, at der fastsættes regler om opsættende virkning, hvis et behandlings- og specialundervisningstilbud eller børne- og ungehjem ikke opfylder kravene i en kvalitetsaftale, før tilbuddet skal indstille sin undervisningsvirksomhed.

Det bemærkes, at ”opsættende virkning” som begreb forudsætter, at der er indgivet en klage, der kan tillægges opsættende virkning. Da en tilbagekaldelse af en kvalitetsaftale vil være omfattet af den almindelige adgang til at indbringe spørgsmål for Ankestyrelsens kommunale tilsyn, vil Ankestyrelsen under behandlingen af sagen kunne suspendere beslutningen midlertidigt, hvis betingelserne herfor er opfyldt, jf. kommunestyrelseslovens § 50 a, stk. 1, 2. pkt.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til yderligere ændringer i lovforslagene.

4.7. Kortere, målrettede forløb på sikrede døgninstitutioner mv.

Dansk Socialrådgiverforening tilslutter sig til forslag om rammer for særlige skoleforløb af op til 8 ugers varighed for børn og unge anbragt på sikrede døgninstitutioner.

De Anbragtes Vilkår finder det positivt, at der kommer fokus på skolegangen på de sikrede døgninstitutioner, og at det både gælder unge med behov for specialundervisning og unge uden dette behov. Alle børn og unge har ret til at gå i skole og få den nødvendige viden, som gør det muligt at videreudanne sig efter folkeskolen. De Anbragtes Vilkår oplever desværre, at rammerne for disse rettigheder på sikrede institutioner, er for dårlige. Det gælder fx muligheden for at få undervisning i fuld fagrække, som er en forudsætning for at komme videre i uddannelsessystemet. De Anbragtes Vilkår indstiller derfor til, at der i bekendtgørelsen fortsat stilles krav om fuld fagrække på de sikrede institutioner, selvom der oprettes målrettede forløb på 8 uger. Formålet må være, at forløbene tilrettelægges ud fra den enkelte elevs behov og faglige forudsætninger. Generelt ser De Anbragtes Vilkår med stor bekymring på, at der fortsat er interne skoler, som ikke tilbyder fuld fagrække.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) bemærker, at forslaget tager højde for de sikrede og delvist lukkede faglige miljøer. Men der savnes stadig fokus på fx muligheden for at prøveafleggelse kan gennemføres mere fleksibelt. De sikrede institutioner savner fx mulighed for at tage elever til eksamen mere end to gange årligt. En stor del af deres unge er anbragt/placeret i uger eller få måneder.

KL er enig i, at det er vigtigt, at de anbragte børn og unge på en sikret institution, sikres den bedst mulige undervisning i den tid, de er på institutionen. KL har på nuværende tidspunkt svært ved at kommentere på forslaget, da regler om det målrettede undervisningsforløb skal fastsættes i en bekendtgørelse. Det gælder både de faglige kommentarer samt vurdering af de økonomiske konsekvenser af forslaget.

Skolealliancen ser positivt på forslaget på baggrund af en undersøgelse ved Folketingets ombudsmand. Skolealliancen bemærker dog, at det er vigtigt at tilbuddene så vidt muligt fastholder børn og unge i undervisning med fokus på kernefagene samt med mulighed for fuld fagrække, da uddannelse er den vigtigste beskyttelsesfaktor mod udsathed, og derfor kan være afgørende for børn og unges overgange efter endt ophold på en sikret døgninstitution.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at det af bemærkning til § 3 stk. 3, 2. pkt. alene er en henvisning til anbringelse på sikret døgninstitution. Særlig sikret afdeling bør ligeledes nævnes, således at begge typer anbringelsessteder nævnes tilsvarende som i servicelovens § 66, stk. 1 nr. 7. Social- og Boligstyrelsen

bemærker endvidere, at næsten alle børn og unge, der anbringes på sikrede institutioner, vil blive anbragt med en tidshorison på op til tre måneder, men for nogle vil der løbende ske forlængelser, som medfører, at de reelt er anbragt i længere tid. På baggrund heraf foreslår Social- og Boligstyrelsen en præcisering af bestemmelsen f.eks.: ”Børne- og undervisningsministeren fastsætter regler om målrettede undervisningsforløb på op til otte uger for unge, der bliver anbragt på en sikret døgninstitution eller særlig sikret afdeling for en kortere periode, både hvor den unge har behov special-undervisning og anden specialpædagogisk bistand, og hvor den unge ikke har behov herfor, og kan i den forbindelse fravige §§ 5, 7, 7 a, § 14 b, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt.« ” Hermed er det ikke den faktiske periode, som barnet eller den unge er anbragt på den sikrede institution, som er afgørende for, om vedkommende er omfattet, men intentionen ved selve anbringelsen. Det fremstår øvrigt uklart, om ”kortere periode” vil strække sig op til tre måneder.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Det følger af aftalen, at der for børn og unge på interne skoler på sikrede institutioner, som er der for en meget kort periode, kan tilrettelægges målrettede forløb. Forløbene skal tage udgangspunkt i en faglig og trivselsmæssig vurdering og aftales i samarbejde med den kommunale ungeindsats (KUI), herunder socialforvaltningen, i den kommune, hvor den unge kommer fra.

Forslaget er udmøntet som en bemyndigelsesbestemmelse til børne- og undervisningsministeren til at fastsætte nærmere regler om målrettede undervisningsforløb på op til otte uger for unge, der i en kortere periode er anbragt på en sikret døgninstitution, og kan i den forbindelse fravige folkeskolelovens §§ 5, 7, 7 a og § 14 b, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt. Dette vil både gælde i situationer, hvor den unge har behov specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, og hvor den unge ikke har behov herfor.

Som følge af forslaget af kvalitetsaftalen vil kommunerne skulle taget stilling til samarbejde med andre for at kunne tilrettelægge forløbet til denne målgruppe. På grund af Social- og Boligstyrelsens bemærkninger vedr. særligt sikrede afdelinger er der suppleret i bestemmelsen, at denne også omfatter særligt sikrede afdelinger, da det er hensigten at muligheden også skal dække disse institutioner. Bestemmelsen er derudover justeret, således at den refererer til unge, der bliver anbragt i kortere periode, samt præciseret, at dette også gælder for delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.

Bemærkningerne har derfor givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.8. Godkendelse af og tilsyn med pladser på efterskoler mv. samt strafansvar ved manglende overholdelse af skærpet underretningspligt for ansatte på frie- og privatskoler mv.

4.8.1. Godkendelse af og tilsyn med pladser på efterskoler mv.

Danmarks Private Skoler underkender ikke vigtigheden af at sikre, at der er kvalitet i tilbuddene til anbragte børn og unge. Foreningen er bekymret for, at bureaukrati i forbindelse med godkendelse og tilsyn vil føre til, at kvalificerede og relevante skoletilbud vil afholde sig fra at have tilbud til anbragte børn og unge. Foreningen stiller sig stærkt kritisk over for en indbygget forventning om, at en fri grundskoles bestyrelse skal have særlige kompetencer i relation til anbragte børn og unge. Den frie grundskoles bestyrelses opgave og ansvar er at sikre, at skolens ledelse og medarbejdere har relevante kompetencer.

Efterskolerne bakker op om, at skoler for anbragte børn og unge skal have de rette forudsætninger for at imødekomme de anbragte og udsatte børns og unges behov. Herunder skal der være et tilstrækkeligt tilsyn og forankring i kommunen, så de unges trivsel og retssikkerhed sikres. Det er Efterskolernes overbevisning, at lovforslaget vil bevirke, at det fremover ikke bliver muligt at være anbragt på en efterskole. Det skyldes, at langt de fleste efterskoler typisk kun har en enkelt eller meget få anbragte elever, og der 2 kan gå år imellem, at det sker. Derfor vil det ikke give mening for efterskolerne at skulle igennem en større godkendelsesproces som anbringelsessted for at bevare muligheden for lejlighedsvist at modtage anbragte elever. Derfor er det vores forventning, at der højst vil være et par specialefterskoler, der evt. vil søge om godkendelse. Efterskolerne bakker alligevel op om forslaget, fordi det er vores erfaring, at det faktisk er langt bedre at arbejde med udsatte elevgrupper via andre foranstaltninger end en anbringelse på en efterskole. Og de muligheder eksisterer allerede inden for gældende lovgivning, men kommunerne bruger dem forskelligt.

Efterskolerne finder overgangsbestemmelsen for så vidt angår godkendelse af pladserne uklar, idet bestemmelsen kan tolkes som, at skolerne skal godkendes inden 1. januar 2025 på baggrund af eventuelt anbragte elever pr. 1. januar 2024. For skoler, der har anbragte elever i skoleåret 23/24, og som ikke ønsker at søge om godkendelse, anfører Efterskolerne, at det bør være muligt at afslutte skoleåret og undlade at søge om godkendelse til efterfølgende skoleår.

Frie Skolers Lærereforening er enig i, at hensynet til det enkelte barn naturligvis må veje højere end hensynet til institutionen. Det enkelte barn skal sikres et tilbud af høj kvalitet, og her er grundighed i visiteringen og opmærksomhed på overgange alfa og omega. Frie Skolers Lærereforening er glade for at være en del af den nedsatte arbejdsgruppe, der bl.a. skal bidrage til en mere fyldestgørende beskrivelse af betegnelsen 'mest behandlingskrævende' og komme med anbefalinger om, hvordan der sikres sammenhæng mellem personalets kompetencer og de anbragte børns og unges behov.

Friskolerne bemærker, at godkendelse af pladser er rimelig. For de enkelte friskolers vedkommende vil der i givet fald, oftest være tale om enkeltintegrerede elever i et alment tilbud. Friskolerne bemærker, at en smidig og tilgængelig arbejdsgang i godkendelsesprocessen vil være forudsætningen for, at friskoler kan optage en enkelt elev. Friskolerne er bekymrede for om administration og godkendelsesprocedure, vil stå i vejen for et relevant og hensigtsmæssigt tilbud for den enkelte elev.

Socialtilsyn Syd er positiv over for forslaget om udvidelse af omfang og indhold af tilsynsopgaven i forhold til anbringelsespladser på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler.

Socialtilsyn Øst anbefaler, at der indskrives en overgangsperiode inden for hvilken de tilbud, der ikke tidligere har været omfattet af socialtilsynets godkendelses- og tilsynskompetence, skal godkendes af socialtilsynet. Dette vil svare til de overgangsperioder, der tidligere har været i forbindelse med at man har lagt nye typer af tilbud ind under socialtilsynets kompetenceområde

Børne- og Undervisningsministeriets samt Social-, Bolig- og Ældreministeriets bemærkninger:

Det følger af aftalen, at fri- og privatskoler med kostafdeling, efterskoler og frie fagskoler kan fortsat have pladser til anbringelse af børn og unge, men skolerne skal godkendes til anbringelse uanset antal af pladser til anbringelse, hvis de ønsker at optage anbragte børn og unge.

I høringsversionen af lovudkastet til ændring af lov om folkeskolen m.v. § 6, stk. 2, fremgår følgende overgangsbestemmelse:

”Efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, som pr. 1. januar 2024 har otte pladser eller derunder til anbringelse af børn og unge efter § 52, stk. 3, nr. 7, i lov om social service eller efter § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal godkendes efter reglerne i lov om socialtilsyn inden den 1. januar 2025. Godkendelsen sker efter ansøgning fra den enkelte skole.”

Overgangsbestemmelsen medfører, at efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, som pr. 1. januar 2024 har otte pladser eller derunder til anbringelse af børn og unge, og som derfor hidtil ikke har været omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn, skal godkendes inden den 1. januar 2025. Bestemmelsen er på baggrund af høringssvarene justeret, så det nu fremgår, at kravet om godkendelse inden den 1. januar 2025 kun omfatter de efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling, som ”fra og med den 1. januar 2025 ønsker at have en eller flere pladser til anbringelse”. For skoler, der har anbragte elever i skoleåret 2023/24, og som ikke ønsker at have pladser til anbringelse fra og med den 1. januar 2025, vil det således være muligt at afslutte skoleåret og undlade at søge om godkendelse som anbringelsessted til efterfølgende skoleår. Der henvises til § 7, stk. 2, i det fremsatte lovforslag om ændring af lov om folkeskolen m.v.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.8.2. Strafansvar ved manglende overholdelse af skærpet underretningspligt

Dansk Socialrådgiverforening (DS) bemærker, at det er vigtigt at der er fokus på den tidlige opsporing og underretninger om børn og unges vanskeligheder. DS har dog også en principiel modstand på de gældende regler om straffebestemmelser, hvilket vi også tidligere har gjort opmærksom i forbindelse med tidligere udvidelser.

Efterskolerne bakker i sagens natur op om, at der eksisterer en håndhævelses- og sanktionsmulighed ift. medarbejdere på frie skoler, der svigter deres ansvar ift. børn og unge, ligesom på folkeskoleområdet. Efterskolerne har typisk den udfordring, at de har elever fra mange forskellige kommuner og vejen ind til rette instans ikke altid er indlysende. I udgangspunktet gælder der i Danmark princippet om, at man er uskyldig, indtil det modsatte er bevist. Dermed skal forurettede bevise, at skolen har vidst, at der var grund til bekymring, men har undladt at underrette. Det efterlader skolerne i den situation, at de står sig bedst ved at kunne dokumentere alle tilfælde, hvor de har underrettet på elever. Efterskolerne opfordrer, at der indsættes et krav om, at alle underretninger sker skriftligt og, at man får en kvittering på modtagelse, ligesom der bør udarbejdes klare retningslinjer for arkivering.

Friskolerne tilslutter sig forslaget.

Børne- og Undervisningsministeriets samt Social-, Bolig- og Ældreministeries bemærkninger:

Ministerierne har noteret sig bemærkningerne. Ministerierne bemærker, at forslaget alene handler om en straf som følge af den manglende underretning. Det er således ikke tale om, at underretningsproceskravene ændres. Forslag om proceskrav, som skriftlighed, ligger derfor uden for aftalen.

Børne- og Undervisningsministeriet kan i øvrigt oplyse, at ministeriet har udgivet en vejledning om underretningspligten til ansatte på fri- og privatskoler, efterskoler og frie skoler. Vejledningen beskriver bl.a., hvordan man henvender sig til kommunen, hvad kommunen foretager sig, og hvilke tilbagemeldinger man kan forvente fra kommunen.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.8.3. Databehandling i forbindelse med underretningspligt

Datatilsynet bemærker i forhold til ændringslovforslagets afsnit 2.7.1.3 om ”forholdet til databeskyttelsesloven”, at databeskyttelseslovens §§ 5-7 i vidt omfang er en afskrift af forordningen uden selvstændig betydning. Det vil derfor være rigtigst, hvis der i forarbejderne henvises til behandlingsreglerne i databeskyttelsesforordningen, herunder artikel 6 og 9. Datatilsynet anfører, at det bør i den forbindelse også nærmere redegøre for, hvad der i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 6 vil udgøre det lovlige grundlag for behandling, herunder videregivelse. Hvis der sker behandling af særlige kategorier af personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, bør Børne- og Undervisningsministeriet nærmere redegøre for, hvilken undtagelse i forordningens artikel 9, stk. 2, der finder anvendelse.

Digitaliseringsstyrelsen bemærker, at det fremgår af databeskyttelsesforordningen, at offentlige myndigheder i særlige tilfælde, hvor der kan konstateres en høj risiko, skal udarbejde konsekvensanalyser, der afdækker, hvilke konsekvenser konkrete databehandlinger har for beskyttelsen af personoplysninger. Analyserne skal blandt andet udarbejdes, når offentlige myndigheder behandler personoplysninger på en sådan måde, at det kan karakteriseres som værende af høj risiko for borgernes rettigheder og frihedsrettigheder. Sekretariatet anbefaler på baggrund af lovforslagene, som indebærer behandling og videregivelse af personoplysninger mellem myndigheder, at ministeriet foretager en nærmere vurdering af lovforslagets databeskyttelsesretlige implementeringskonsekvenser.

Børne- og Undervisningsministeriets samt Social- og Ældreministeriets bemærkninger:

Ministerierne vurderer, at de almindelige bemærkningers pkt. 2.7.1.3 om forholdet til databeskyttelsesloven bør udgå af lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v. Det skyldes, at det alene er straffen for manglende overholdelse af underretningspligten, og altså ikke selve underretningspligten, der reguleres i forslaget. Det er dermed ikke korrekt, at det vil være en konsekvens af forslaget, at der vil ske videregivelse af personoplysninger. Det vurderes dermed misvisende at have et afsnit om behandling af personoplysninger.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen, m.v.

4.9. Øvrigt

4.9.1. Fritidstilbud

BUPL bemærker, at lovgivning bør sikre et samarbejde mellem skole og anbringelsessted om at styrke venskaber på tværs af skole og fritid, f.eks. gennem friplads i fritidstilbud. Det handler om normalisering af barnets eller den unges hverdag og inklusion i klassen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Efter den gældende folkeskolelovs § 3, stk. 7, kan folkeskolen tilbyde børn optagelse i en skolefritidsordning, hvis børnene er optaget i skolen eller har nået den alder, hvor de tidligst ville kunne optages i børnehaveklasse. Det følger heraf, at interne skoler i dagbehandlingstilbud og anbringelsessteder ikke kan oprette skolefritidsordninger, da disse institutioner ikke er organisatorisk betraget som folkeskolen.

Der ændres heller ikke ved, at børne- og ungehjem ikke kan tilbyde skolefritidsordninger efter folkeskoleloven. Der vil heller ikke være mulighed for, at den nye institutionsform, behandlings- og specialundervisningstilbud, kan tilbyde skolefritidsordninger efter folkeskoleloven.

Der er ikke lagt op til i den politiske aftale, at dette skal ændres.

Bemærkningerne har herefter ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.9.2. Minimumsstørrelse

Danske Handicaporganisationer (DH) anfører, at der er grund til at være opmærksom på størrelsen af de interne skoler. En undersøgelse har vist, at den del skoler er relativt små; 10 pct. af de interne skoler har under 20 elever. Det må alt andet lige betyde, at det kan være svært for skolen at have lærere ansat med de nødvendige faglige kompetencer til at dække folkeskolens fulde fagrække. Det går ud over den faglige kvalitet af det undervisningstilbud de anbragte børn og unge modtager. Samtidigt kan en meget lille intern skole betyde, at børn og unge har dårligere mulighed for at være sammen med jævnaldrende i skolen. Det kan have betydning for muligheden for at danne sociale relationer. Børn og unge kan have behov for og gavn af at være anbragt på et mindre sted med få andre børn og unge. Dog vil DH gøre opmærksom på, at det kan være problematisk, hvis børn og unge over en længere periode er anbragt og går på en intern skole samme sted. Derfor er det vigtigt, at anbragt børn og unge støttes til at få et fri- rum fra hhv. skole og bopæl og får muligheder for at danne sociale relationer i andre sammenhænge.

DH bemærker, at det er positivt, at der følges op på lovforslagene i form af en evaluering. DH vil opfordre til, at man i evalueringen ser på fritagelsen fra fag og andelen af elever, der tager den fulde afgangseksamen. De pågældende børn og unges trivsel bør også være et element i evalueringen. Samtidigt opfordres, at man i forbindelse med evalueringen inddrager de relevante organisationer på område.

Institut for Menneskerettigheder er bekymret for den institutionalisering af de anbragte børn og unge, der allerede finder sted på de interne skoler, og som lovforslagene vil fastholde og muligvis forstærke, idet de kan føre til en cementering og udbredelse af skolerne. Instituttets bekymring kredser især om de børn og unge, der både er anbragt (bor) og modtager undervisning på opholdssteder og døgninstitutioner. Der er derfor behov for et vedholdende fokus på området. Instituttet noterer sig, at der i den politiske aftale er lagt op til, at lovforslagene skal evalueres om fem år efter aftalen, det vil sige i 2027. Instituttet skal understrege vigtigheden af, at denne evaluering bliver gennemført, og at der følges op på lovforslagene. Instituttet tilslutter sig, at afrapporteringen fra den tværministerielle arbejdsgruppe og ombudsmandens temarapport om interne skoler vil komme til at udgøre en referenceramme for evalueringen, som der er lagt op til i den politiske aftale.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Der er ikke i aftalen lagt op til ændringer i minimumstørrelse af de interne skoler. Det vil derfor være samme regler, som gælder i dag. Det betyder, at en intern skole som udgangspunkt skal være normeret til mindst 10 elever ved skoleårets begyndelse, før den interne skole kan oprettes. Dette vil blive præciseret i bemærkningerne til lovforslaget om ændring af lov om folkeskolen m.v.

Den eksterne evaluering af aftalen som helhed gennemføres efter fem år, hvilket Børne- og Undervisningsministeriet tolker som fem år efter lovens ikrafttrædelse, dvs. forventeligt i første halvår 2029, med afrapporteringen fra den tværministerielle arbejdsgruppe og Ombudsmandens temarapporter som baseline. Derudover er der planlagt en opfølgning på hhv. tilsynsmodellen og på hensigtsmæssigheden af gældende regler to år efter ikrafttrædelse, hvor sidstnævnte i aftaleteksten er tiltænkt som en opfølgning ”med henblik på at sikre, at tilbud med høj kvalitet fortsat kan drives, mens tilbud af utilstrækkelig kvalitet skal hæve kvaliteten eller lukke”.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.9.3. Inddragelse af barnet og forældrene

Børns Vilkår bemærker, at der mangler krav om, at det enkelte barn/den unge skal inddrages og høres. Børns Vilkår anfører, at de tidligere har anbefalet, at alle børn med en socialsag i kommunen skal have ret til en skoleplan ved skoleskift, højt skolefravær eller ved markant ændring i barnets situation (for eksempel en anbringelse). Skoleplanen udarbejdes af barnets skole i samarbejde med socialforvaltningen. Barnet, familien og eventuelt anbringelsesstedet skal inddrages i arbejdet. Børns Vilkår mener, at en sådan plan vil være med til at øge fokus på vigtigheden af skolegang og sikre tilstrækkelig inddragelse.

Lær for Livet anfører, at selv om vigtigheden af at sikre direkte inddragelse og konkret samarbejde med barnet og den unge i egen sagsbehandling fremgår af såvel i det fremsendte materiale som i den fremsatte barnets lov som helhed, så de gerne, at denne ambition fremstod endnu tydeligere inden for alle nævnte paragraffer.

Red Barnet bemærker, at lovforslagene ikke medfølger ændring i inddragelsen af barnet eller barnets klageret. Red Barnet er bekymret for, at børn ikke sikres tilstrækkelig inddragelse og indflydelse på afgørelser, der omhandler dem. Red Barnet anfører, at der i det aktuelt fremsatte forslag til Barnets lov, får børn partsbeføjelser, når de er 10 år, og dette bør også gøre sig gældende i forbindelse med afgørelser om behandlings- og specialundervisningstilbud. Derved sikres, at børns rettigheder er ligestillet, både hvad angår behandlingen af dem, jf. barnets lov og deres specialundervisning jf. folkeskoleloven. Red Barnet anbefaler derfor, at folkeskoleloven ændres således, at børn, der er fyldt 10 år, får partsbeføjelser.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet har noteret sig ovenstående synspunkter og bemærker, at det ligger uden for den politiske aftale, at indføre en skoleplan for børn med en socialsag i kommunen. Det ligger også uden for den politiske aftale ændring i regler om klagemuligheder for børn, herunder aldersgrænser.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

4.9.4. Begreber

De Anbragtes Vilkår foreslår, at ordene ”børn og unge” erstattes af ordet ”elev”. Ordet ”elev” anvendes både i folkeskoleloven og i BEK nr. 693 vedr. specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand, og bør derfor også anvendes i den nye lov. Foreningen bemærker endvidere, at betegnelserne ”opholdssteder” ændres til ”døgninstitutioner” til ”børne- og ungehjem” i udkast til barnets lov. De Anbragtes Vilkår opfordrer til at anvende samme betegnelse i lovforslagene, så der sker en sproglig ensretning på tværs af de forskellige love og bekendtgørelser. De Anbragtes Vilkår opfordrer derudover til, at man i loven og i lovens bemærkninger generelt er opmærksom på at undgå stigmatiserende sprogbrug som fx ”udsatte børn og unge”, ”de allermest udfordrede”, ”meget sårbar og udsat gruppe” etc. Elevernes udfordringer skal ses i lyset af den kontekst og de sociale relationer eleverne både tidligere og nu indgår i. Barnets lov har en ambition om at opdatere sprogbruget på området og afskaffe stigmatiserende ord og begreber. Dette er noget, som De Anbragtes Vilkår hilsner velkommen. De Anbragtes Vilkår opfordrer derfor til, at sprogbruget og ord i den kommende lov og bekendtgørelse på samme måde opdateres, så der skabes en sammenhæng på tværs af ressortområder.

Landsorganisationen for sociale tilbud finder det bemærkelsesværdigt, at man i de fremsatte forslag ikke forholder sig til, at der for nærværende behandles forslag til Barnets Lov, der efter vedtagelse ikke blot vil ændre de nuværende henvisninger til Serviceloven, men ligeledes vil kunne medføre materielle ændringer.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at alle begreb er og alt terminologi skal rettes til, når barnets lov er 3. behandlet. Det har omfattende betydning for retorikken i bemærkningerne, for paragrafhenvisninger og for det indhold man skriver dette forslag op imod. Retorikken i barnets lov er et opgør med stigmatiserende sprogbrug, hvorfor der vil være en del begreber og terminologi der ændres.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Idet lovforslagene er udarbejdet med udgangspunkt i gældende ret, da lovforslagene blev sendt i høring, var ændringerne for så vidt angår barnets lov ikke indarbejdet i disse udkast.

Lovforslagene er blevet opdateret som følge af vedtagelse af barnets lov. Barnets lov træder i kraft 1. januar 2024.

Ministeriet har i øvrigt noteret sig bemærkninger vedrørende sprogbrug som fx udsatte børn og unge. Det bemærkes, at den politiske aftale, som lovforslagene udmønter, anvendes dette sprogbrug. Ved gengivelser af overvejelser i lovforslagene fra den politiske aftale er derfor ikke ændret, men som anført er lovforslagene i øvrigt opdateret på baggrund af terminologien i barnets lov.

4.9.5. Deltagelse i arbejdsgrupper

Efterskoleforeningen opfordrer til, at sammen med Socialministeriet og fx KL udarbejder nogle klarere retningslinjer for, hvordan man bevillingsmæssigt som kommune kan være med til at bevilge et efterskoleophold samtidig med, at en ung er anbragt uden for hjemmet. Derved sikrer man, at også elever, der er anbragt uden for hjemmet, kan komme på efterskole. Foreningen vil også bringe emnet ind i den

arbejdsgruppe, der er nedsat i BUVM, som skal se på løsninger for institutioner i spændingsfeltet mellem anbringelsessteder og efterskoler, frie fagskoler og fri- og privatskoler med kostafdeling

Friskolerne bemærker, at de imødeser nedsættelse af arbejdsgruppe, der skal se løsninger for institutioner i spændingsfeltet mellem anbringelsessteder og skoletyperne fri- og privatskoler med kostafdeling, efterskoler og frie skoler.

Foreningen af Døgn- og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD) og Selveje Danmark gør opmærksom på det kommende arbejde om afdækning af eventuelle barrierer for, at flere behandlings- og specialundervisningstilbud kan etableres som selvejende institutioner, fonde eller socialøkonomiske virksomheder, og håber, at dette arbejde igangsættes snarest og bidrager gerne til arbejdet. FADD tilføjer endvidere proces omkring magtanvendelser på dagskoleområdet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger:

Ministeriet kan oplyse, at arbejdsgruppen om anbragte og udsatte på fri- og privatskoler med kostafdeling, efterskoler og frie fagskoler er igangsat i maj 2023. Den tværministerielle arbejdsgruppe om barrierer for, at flere behandlings- og specialundervisningstilbud kan etableres som selvejende institutioner, fonde eller socialøkonomiske virksomheder er igangsat i marts 2023, og vil inddrage interessenter, når relevant. På samme måde vil den tværministerielle arbejdsgruppe om magtanvendelse på behandlings- og specialundervisningstilbud inddrage interessenter, når relevant. Denne sidstnævnte arbejdsgruppe er igangsat i maj 2023.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslagene.

Bilag 1

Sammenstilling af paragrafferne i høringsversionen af lovudkastet om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge med paragrafferne i det fremsatte lovforslag

Høringsversionen af lovudkastet	Det fremsatte lovforslag
§ 1	
§ 1, stk. 1	§ 1, stk. 1
§ 2	
§ 2, stk. 1	§ 7, stk. 1
§ 2, stk. 2	§ 3, stk. 1
§ 3	
§ 3, stk. 1	§ 8
§ 3, stk. 2	§ 12, stk. 1, 1. led
§ 4	
§ 4, stk. 1	§ 9, stk. 1
§ 4, stk. 2	§ 9, stk. 2
§ 4, stk. 2, nr. 1	§ 9, stk. 2, nr. 1
§ 4, stk. 2, nr. 2	§ 9, stk. 2, nr. 2
§ 4, stk. 2, nr. 3	§ 9, stk. 2, nr. 3
§ 4, stk. 2, nr. 4	§ 9, stk. 2, nr. 4
§ 4, stk. 2, nr. 5	§ 9, stk. 2, nr. 5
§ 4, stk. 2, nr. 6	§ 9, stk. 2, nr. 6
§ 4, stk. 3	Slettet
§ 4, stk. 4	§ 9, stk. 3, og § 13, stk. 4
§ 5	
§ 5, stk. 1	§ 10, stk. 1
§ 5, stk. 2	§ 10, stk. 2
§ 5, stk. 2, nr. 1	§ 10, stk. 2, nr. 1
§ 5, stk. 2, nr. 2	§ 10, stk. 2, nr. 2
§ 5, stk. 2, nr. 3	§ 10, stk. 2, nr. 3
§ 5, stk. 2, nr. 4	§ 10, stk. 2, nr. 4
§ 5, stk. 2, nr. 5	§ 10, stk. 2, nr. 5
§ 5, stk. 2, nr. 6	§ 10, stk. 2, nr. 6
§ 5, stk. 2, nr. 7	§ 10, stk. 2, nr. 7
§ 5, stk. 2, nr. 8	§ 10, stk. 2, nr. 8
§ 6	
§ 6, stk. 1	§ 11, stk. 1
§ 6, stk. 1, nr. 1	§ 11, stk. 1, nr. 3
§ 6, stk. 1, nr. 2	§ 11, stk. 1, nr. 4
§ 6, stk. 1, nr. 3	Slettet
§ 6, stk. 2	§ 11, stk. 2
§ 6, stk. 2, nr. 1	§ 11, stk. 2, nr. 2
§ 6, stk. 2, nr. 2	§ 11, stk. 2, nr. 3

§ 6, stk. 2, nr. 3	§ 11, stk. 2, nr. 4
§ 6, stk. 3, nr. 1	§ 11, stk. 1, nr. 1
§ 6, stk. 3, nr. 2	§ 11, stk. 1, nr. 2
§ 6, stk. 3, nr. 3	§ 11, stk. 2, nr. 1
§ 6, stk. 4	§ 11, stk. 2, nr. 5
§ 6, stk. 5	§ 11, stk. 3
§ 7	
§ 7, stk. 1	§ 13, stk. 1
§ 7, stk. 1, nr. 1	§ 13, stk. 1, nr. 1
§ 7, stk. 1, nr. 2	§ 13, stk. 1, nr. 2
§ 7, stk. 1, nr. 3	§ 13, stk. 1, nr. 3
§ 7, stk. 1, nr. 4	§ 13, stk. 1, nr. 4
§ 7, stk. 2	§ 13, stk. 2
§ 7, stk. 3	§ 13, stk. 3
§ 8	
§ 8, stk. 1	§ 12, stk. 1, 2. led
§ 8, stk. 2	§ 12, stk. 2
§ 8, stk. 3	§ 12, stk. 3
§ 8, stk. 4	§ 12, stk. 4
§ 9	
§ 9, stk. 1	§ 14, stk. 1
§ 9, stk. 2	§ 14, stk. 2
§ 9, stk. 2, nr. 1	§ 14, stk. 2, nr. 1
§ 9, stk. 2, nr. 2	§ 14, stk. 2, nr. 2
§ 9, stk. 2, nr. 3	§ 14, stk. 3
§ 9, stk. 3	§ 14, stk. 4
§ 10	
§ 10, stk. 1	§ 15, stk. 1
§ 10, stk. 2	§ 15, stk. 2
§ 10, stk. 3	§ 15, stk. 3
§ 11	
§ 11, stk. 1	§ 4, stk. 1
§ 11, stk. 2	§ 4, stk. 2
§ 11, stk. 2, nr. 1	§ 4, stk. 2, nr. 1
§ 11, stk. 2, nr. 2	§ 4, stk. 2, nr. 2
§ 11, stk. 3	§ 4, stk. 3
§ 12	
§ 12, stk. 1	§ 5, stk. 1
§ 13	
§ 13, stk. 1	§ 16, stk. 1
§ 13, stk. 2	§ 16, stk. 2
§ 14	
§ 14, stk. 1	§ 6, stk. 1

§ 14, stk. 2	§ 6, stk. 2
§ 15	
§ 15, stk. 1	§ 17, stk. 1
§ 15, stk. 2	§ 17, stk. 2
§ 15, stk. 3	§ 17, stk. 3
§ 16	
§ 16, stk. 1	§ 18, stk. 1
§ 16, stk. 2	§ 18, stk. 2
§ 17	
§ 17, stk. 1	§ 19, stk. 1
§ 17, stk. 2	§ 19, stk. 2
§ 18	
§ 18, stk. 1	§ 20, stk. 1
§ 19	
§ 19, stk. 1	§ 21, stk. 1
§ 19, stk. 2	§ 21, stk. 2
§ 19, stk. 3	§ 21, stk. 3
§ 20	
§ 20, nr. 1	§ 22, nr. 1
§ 20, nr. 2	§ 22, nr. 2
§ 21	
§ 21, nr. 1	§ 23, nr. 1
§ 22	
§ 22, stk. 1	§ 24